

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський національний аграрний університет
Освітня програма	52462 Маркетинг
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	075 Маркетинг

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Сумський національний аграрний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	52462
Назва ОП	Маркетинг
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	075 Маркетинг
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Тараненко Ірина Всеволодівна, Шинкевич Денис Костянтинович, Забарна Елеонора Миколаївна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	07.03.2024 р. – 09.03.2024 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <http://surl.li/rlvse>

Програма візиту експертної групи <http://surl.li/rlvst>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Змістовній підготовці до роботи в Сумському національному аграрному університеті (СНАУ) на основі вивчення та аналізу офіційного сайту сприяла зручна навігація сайту та максимальна відкритість і прозорість інформації щодо освітньої діяльності в СНАУ. Має місце чітке позиціонування СНАУ в цілому, та освітньо-наукової програми (ОНП) “Маркетинг”, яка, зокрема містить фокус “дослідження проблем розвитку інноваційних маркетингових механізмів забезпечення сталого розвитку”, що відрізняє її від ОНП інших ЗВО. Наявна системна робота НПП щодо участі у міжнародних проєктах. В СНАУ створено змістовне нормативне забезпечення освітнього процесу в цілому. Активне використання сучасних методів навчання з урахуванням особливостей контингенту здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня. Наявна матеріально-технічна, яка сприяє досягненню ПРН, визначених в ОНП. Навчальні корпуси та студентське містечко формують єдину територію спільного кампусу. Наявні сертифіковані укриття, які оснащені навчальними аудиторіями, куточками психологічного розвантаження, обладнані ліфти для доступу до всіх приміщень СНАУ, в т.ч. укриттів для осіб з особливими потребами.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

На основі змістовного аналізу ОНП, НП, сайту СНАУ та безпосереднього спілкування з усіма фокус-групами ЕГ зазначає наступне. ОНП має чітко визначений фокус - маркетинг в аграрній сфері, в свою чергу унікальність ОНП обумовлена комплексним поєднанням аграрної компоненти з врахуванням вимог сталого розвитку. Налагоджена системна співпраця з роботодавцями. Започатковано новий підхід до формування вибіркового ОК - “дисципліна вільного змісту”, яка дає можливість здобувачам сформулювати ОК, яка надаватиме їм додаткові знання в предметній області, яка відповідає тематиці їх наукових досліджень. ЕГ визначає ефективним підхід до організації педагогічної практики, якій передують ОК “Організація і методика проведення навчальних занять”. Вступне випробування з “Основ наукових досліджень” має на меті оцінку вступника щодо наявних навичок та хисту щодо реалізації наукової діяльності. Наявна усталеної практики проведення гостьових лекцій іноземною мовою. Наявна практика долучення до популяризації принципів академічної доброчесності студентського самоврядування та проведення щорічних тижнів з академічної доброчесності. НПП, що забезпечують реалізацію ОНП, беруть активну участь в міжнародних проєктах, грантових програмах, мають досвід закордонного підвищення кваліфікації. Налагоджена тісна співпраця з роботодавцями, які активно залучені до освітнього процесу. В сертифікованих укриттях наявні куточки для зняття психологічної напруги. Здійснюється тестове впровадження інноваційного додатка E-SNAU, який виконує функції спрощення документообігу й комунікації між аспірантами та структурними підрозділами СНАУ та НПП. Високий загальний рівень відкритості та популяризації СНАУ, зокрема у частині публікації новинної стрічки та інформації щодо діяльності кафедри маркетингу та логістики. НПП приймають активну участь у наукових проєктах в рамках грантових міжнародних програм. СНАУ надає публікаційні можливості для здобувачів програми у виданнях університету на безкоштовній основі.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

З урахуванням фокусу ОНП “Маркетинг” ЕГ рекомендує акцентувати увагу на співпраці зі стейкхолдерами, які є представниками аграрного бізнесу. ЗК, додані СНАУ до тих, що визначені стандартом за формулюванням не відповідають третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти (додано ЗК, які визначені стандартом підготовки бакалаврів та магістрів - 6 та 7 рівень НРК), хоча за змістом вони мають розвиток порівняно з 6 та 7 рівнем в НРК, тож вважаємо доцільним в ОНП редакції 2024 коректно формулювати додаткові до стандарту ЗК, відповідно до 8 рівню НРК. ЕГ зазначає доцільність надання здобувачам знань та навичок з написання проєктних грантових пропозицій, які цілком логічно можна надати в рамках ОК “Управління проєктною діяльністю”. До вибіркового ОК включено ОК “Маркетинг туризму” (наявна в програмі першого (бакалаврського) рівня) та “Маркетинг і брендинг територій” (на другому (магістерському) рівні наявні ОК “Маркетинг територій” та “Брендинг”), ЕГ пропонує розширювати пул вибіркового ОК для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня з “Маркетингу” не дублюючи ОК першого та другого рівнів вищої освіти; додатково інформування здобувачів щодо можливостей обирати ними ОК з інших ОП СНАУ будь-якого рівня вищої освіти. До роботи над міжнародними та грантовими програмами залучені лише НПП, не залучені здобувачі, тож, під час подальшої участі в грантових та міжнародних проєктах з 2024р. долучати до їх виконання та підготовки аспірантів. Внутрішньою системою забезпечення якості не передбачено регулярне проведення опитування аспірантів щодо дотримання АД і відношення до порушень АД, через що рекомендоване щорічне проведення моніторингу щодо усвідомлення здобувачами вищої освіти за ОНП “Маркетинг” необхідності дотримання АД і відношення до порушень АД через опитування та аналіз результатів. Наявні застаріла інформація про рішення вченої ради СНАУ, НДР (інформація не оновлювалась з 2022 року), відсутня інформація про діяльність ради молодих вчених СНАУ, тож рекомендується своєчасно оприлюднювати рішення вченої ради на офіційному сайті університету та популяризувати діяльність ради молодих вчених.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

ОНП “Маркетинг” має чітко встановлені цілі, які корелюють зі Стандартом вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, спеціальності “075 Маркетинг” (наказ МОН України від 07.04.2022р. №313) у частині підготовки висококваліфікованих науковців і науково-педагогічних кадрів, здатних розв’язувати комплексні проблеми в маркетинговій сфері, проводити оригінальні самостійні наукові дослідження, інтегрувати свою освіту та досвід у професійну діяльність та академічну практику; здійснювати науково-педагогічну діяльність в навчальних закладах різного рівня акредитації. Мета ОНП і цілі навчання узгоджені з цінностями, місією і стратегічними цілями Стратегії розвитку СНАУ на 2021-2025 роки (<http://surl.li/rjzuc>) в контексті орієнтації на підготовку фахівців, які розбудовують аграрний сектор і суспільство в цілому на засадах сталого розвитку; здійснення наукових досліджень та інноваційної діяльності світового рівня; формування свідомих громадян, лідерів. Крім того, ЕГ встановила відповідність цілей ОНП “Маркетинг” Концепції освітньої діяльності СНАУ (<http://surl.li/khxr>) в розрізі інноваційно-освітньої та інноваційно-наукової діяльності та підготовки конкурентоспроможних фахівців (п.п.3.2,3.3), інтеграції в міжнародний освітньо-науковий простір (п.3.5). Це створює можливості для підготовки фахівців з орієнтацією на інноваційність, сталий розвиток і відповідність вимогам сьогодення. Орієнтованість ОНП на ефективне управління маркетинговою діяльністю підприємств, з приділенням особливої уваги суб’єктам аграрного сектору, обумовлює її унікальність. Дана особливість ОНП закладена у додатковому РН10 і реалізується у обов’язковому ОК6 “Формування маркетингових стратегій в агробізнесі”, а також шляхом додання до тематики низки ОК аграрної складової та контексту реалізації відповідних напрямків маркетингової діяльності на підприємствах аграрного сектору, включення ВК “Зелений маркетинг і циркулярна економіка”, “Маркетинг органічної продукції”, “Маркетинг крафтових (нішевих) продуктів”. Під час зустрічей з НПП було встановлено, що закладена в ОНП на етапі проектування інноваційність була збережена і розвинута під час реалізації ОНП, зокрема через впровадження інноваційних методів навчання, таких як лекція-дискусія, метод “перевернутого класу”, реєр-to-реєр оцінювання здобувачами, ментальні карти та ін. ЕГ зазначила, що можливості вдосконалення ОНП “Маркетинг” враховані у Стратегії розвитку СНАУ, зокрема це розширення навчальних можливостей здобувачів через розвиток освітнього середовища, академічних та професійних траєкторій; розвиток навчання впродовж життя через реалізацію програм професійного навчання, особистісного і кар’єрного розвитку; посилення партнерства з бізнесом, розвиток підприємницьких навичок; посилення інтеграції у світовий науковий простір через науково-дослідну співпрацю з всесвітньо відомими університетами та науковими установами, зокрема у пріоритетних напрямках; вдосконалення наукової інфраструктури.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Під час зустрічей зі здобувачами та роботодавцями, вивчення відомостей про самооцінювання та документів, розміщених на сайті СНАУ, ЕГ встановила, що при розробці і перегляді ОНП враховувались інтереси різних груп стейкхолдерів. Це підтвердили під час зустрічей І.Лилик - Голова ГО “Українська асоціація маркетингу”, роботодавці-представники бізнесу: Д.Устик - заступник голови правління з маркетингу ТОВ «Натон», В.Моїсеєнко - директор ТОВ «ТРЕКС ЮКРЕЙН», представники академічної спільноти і здобувачі ОНП. Д.Устик підкреслив, що за його пропозицією було включено до переліку вибіркових ОК “Маркетинг органічної продукції”. Стейкхолдери є членами Експертної ради роботодавців при кафедрі маркетингу та логістики. В засіданні Експертної ради для обговорення ОНП з метою її перегляду з урахуванням вимог ринку праці брали участь В.Калініченко – директор ФГ “Батьківщина” Сумського району, С.Невесенко - начальник відділу маркетингу ТОВ “ВП “Полісан” м.Суми, Д.Устик - заступник голови правління з маркетингу ТОВ “Натон” Сумського району, В.Моїсеєнко - директор ТОВ «ТРЕКС ЮКРЕЙН» м.Суми, Н.Іваницька – директор регіонального офісу у м.Суми Східного регіонального управління ПАТ “Страхова компанія “ПЗУ Україна”, що підтверджено протоколом засідання Експертної ради роботодавців при кафедрі маркетингу та логістики №4 від 15 березня 2023 р. (<http://surl.li/qssrv>). Здобувачка В.Колодяжна, яка є учасницею проектної групи, під час зустрічі зазначила, що регулярно брала участь в обговоренні ОНП. Здобувачі засвідчили, що мають можливість висловити свої думки і побажання стосовно навчання за ОНП “Маркетинг” під час анонімного опитування. Представники академічної спільноти залучені до розроблення й оновлення ОНП. Враховано пропозиції НПП, що забезпечують освітній процес за даною ОНП, зав. кафедри маркетингу ЗУНУ Т.Борисової, зав. кафедри глобальної економіки Державного біотехнологічного університету В.Онегіної, надані в рецензіях на ОНП і при обговоренні на засіданні Експертної ради роботодавців (<http://surl.li/qssrv>). Кафедрою проводяться розширені засідання задля обговорення ОНП, зокрема 21.02.2024 р. в обговоренні ОНП “Маркетинг” взяли участь НПП кафедри, вчені з різних ЗВО України, стейкхолдери та здобувачі освіти, було надано пропозиції щодо удосконалення ОНП (<http://surl.li/rkbbkf>). ЕГ констатує, що цілі і ПРН визначаються в цілому з урахуванням позицій та потреб зацікавлених сторін, переважно через заміну обов’язкових ОК на більш актуальні, включення нових вибіркових ОК. Водночас з урахуванням фокуса ОНП, ЕГ дійшла висновку, що до визначення цілей і ПРН залучено недостатню кількість представників аграрного бізнесу. ЕГ вважає за доцільне більш широко залучати

роботодавців, представників саме аграрного бізнесу до обговорення ОНП і визначення загальних і фахових компетентностей і ПРН.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Під час вивчення відомостей самооцінювання, матеріалів офіційного сайту СНАУ, на зустрічах з гарантом ОНП ЕГ переконалася в тому, що при розробці цілей ОНП та ПРН враховані тенденції розвитку спеціальності, ринку праці та галузі. Зокрема, останні відображені у рецензіях, наданих на ОНП. Так, директор ТОВ “Тірекс Юкрейн” В.Моїсеєнко зазначив, що ОНП “Маркетинг” є сучасною, інноваційною, відповідає запитам сьогодення і потребам ринку праці, завдяки новаторським ОК, зокрема “Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності”, “Формування маркетингових стратегій в агробізнесі”, “Інноваційний маркетинг” та ін. Інформаційне забезпечення ОНП базується на сучасних інформаційно-комп’ютерних технологіях. Директор ТОВ “Агро Контур” Д.Устик наголосив, що ОНП забезпечує компетентності зі стратегічного і тактичного планування, управління, організації та впровадження маркетингової діяльності на підприємствах різних галузей економіки з можливістю навичок з наукової роботи. Зав.кафедри маркетингу ЗУНУ Т.Борисова вказала на те, що зміст ОНП забезпечує отримання відповідних ПРН, які корелюють з потребами сучасного наукового та економічного середовища. Моніторинг тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці та галузі проводиться шляхом обговорень ОНП на засіданнях Експертної ради роботодавців при кафедрі маркетингу та логістики, розширених засідань за участю стейкхолдерів, зустрічей і співбесід гаранта, НПП і здобувачів з фахівцями аграрного сектору та маркетингу. Регіональний та галузевий контексти враховано при формулюванні цілей та ПРН, через включення обов’язкового ОК “Формування маркетингових стратегій в агробізнесі”, а також вибіркового ОК: “Маркетинг та брендинг територій”, “Зелений маркетинг і циркулярна економіка”, “Маркетинг органічної продукції”, “Маркетинг крафтових (нішевих) продуктів”; при виборі тем дисертаційних досліджень. Під час вивчення відомостей самооцінювання, зустрічей з гарантом і зав.кафедри було з’ясовано, що при розробленні ОНП вивчався досвід НТУ «ХПІ», Хмельницький національний університет, КНУТД, НТУУ “КПІ імені Ігоря Сікорського”. Враховано досвід PhD програм закордонних ЗВО, з якими встановлені партнерські відносини, зокрема Університету Барселони (Іспанія), Університету Париж-Сакле (Франція), Королівського аграрного університету (Великобританія): включено до переліку вибіркового ОК дисципліни вільного змісту, що враховує напрями дисертаційних досліджень аспірантів. Викладене свідчить, що при розробці ОНП були достатнім чином враховані сучасні тренди розвитку аграрної сфери, маркетингу, галузевий контекст, вимоги ринку праці, а також досвід аналогічних вітчизняних та іноземних ОНП.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

До ОНП, яка була оновлена у 2023 році, включено всі програмні компетентності і всі ПРН визначені Стандартом вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, спеціальності 075 Маркетинг (наказ МОН України від 07.04.2022 р. №313). Також, до ОНП включено додаткові компетентності ЗК05-08, СК09-11 та ПРН10-12. ЕГ встановила, що ОНП Маркетинг дозволяє досягти всіх ПРН, визначених у стандарті, а також включених додатково, за рахунок обов’язкових ОК, про що свідчить Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми (Таблиця з ОНП “Маркетинг”), а також результати ознайомлення з робочими програмами обов’язкових ОК.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

ОНП має чітко визначений фокус ОНП - маркетинг в аграрній сфері, в свою чергу унікальність ОНП обумовлена комплексним поєднанням аграрної компоненти з урахуванням вимог сталого розвитку.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабкі сторони: з урахуванням фокуса ОНП “Маркетинг”, до визначення загальних і фахових компетентностей і ПРН недостатньо залучені представники аграрного бізнесу. Рекомендації: більш широко залучати стейкхолдерів - представників саме аграрного бізнесу, до обговорення і визначення загальних і фахових компетентностей і ПРН.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Зважаючи на встановлені сильні сторони та позитивні практики, зокрема, чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії ЗВО; чітко визначений фокус та унікальність ОНП; урахування досвіду авторитетних зарубіжних ЗВО при розробці та реалізації ОНП, ЕГ вважає, що проектування та цілі ОНП «Маркетинг» мають високий рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 1.1-1.4. Доцільним є активізувати роботу зі стейкхолдерами, які забезпечують фокус та унікальність ОНП, зокрема представниками аграрного бізнесу.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОНП (протокол вченої ради 13 від 27.03.2023р.) у кредитах ЄКТС становить 60 кредитів, з яких 45 кредитів (75 %) формують обов'язкову складову (в т.ч. педагогічна практика 4 кредити) та вибірккову - 15 кредитів (25%). ОНП містить освітню та наукову складові, при цьому, освітня складова містить дисципліну загальнонаукової підготовки ("Філософія науки" - 4 кредити) та блок дисциплін дослідницької підготовки (загальним обсягом 15 кредитів - ОК2, 3, 7, 8, 10). Обсяг ОНП та окремих ОК в цілому, відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (зокрема Постанові КМУ "Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)" в редакції від 01.01.2024, підстава - 502-2023-п) та відповідного стандарту (стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, галузь знань 07 Управління та адміністрування, спеціальність 075 Маркетинг, що затверджений та введений в дію наказом МОН України №313 від 07.04.2022 р. (<http://surl.li/guslq>).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Критичний аналіз ОНП та "Структ.-лог. схема підготовки докторів філософії" (п.2. с.12 ОНП) та НП дає підстави до висновків: ОНП має чітко визначену специфіку, орієнтовану на вивчення ОК загальнонаукової підготовки (ОК1 Філософія науки, ОК4 Методологія проведення наук. дослідження); готують здобувачів до дослідницької діяльності (ОК3 Комунікації в наук. середовищі, ОК10 Управління наук. проектами, ОК2 Сучасні інформац. технології у наук. діяльності, ОК7 Реєстрація прав інтелект. власності, ОК9 Організація підготовки наук. публікацій та написання дисертації); проф. наук.-педагог. діяльності (ОК8 Організація і методика проведення навчальних занять, ОК13 Педагогічна практика); формують професійні мовні компетентності (ОК11 Іноземна мова за проф.спрямуванням, ОК12 Методика підготовки наук. праць іноземною мовою); формують фахові компетентності з маркетингу та розкривають фокус ОНП (ОК5 Сучасні концепції маркетингу та ОК14 Інноваційний маркетинг; ОК6 Формування маркетингових стратегій в агробізнесі). До компетентностей відповідного стандарту додано ЗК05-08 (...здатність застосовувати кращі практики у професійній діяльності...), СК09-11 (...здатність запроваджувати інновації в маркетингу для розв'язання власних досліджень...розширювати концептуальні та методологічні знання на межі теорії маркетингу та концепції сталого розвитку...) та ПРН10-12 (Глибоко розуміти механізми та особливості реалізації маркетингових стратегій в агробізнесі...формулювати наукову проблему з огляду на ціннісні орієнтири сучасного суспільства...розвивати екологічні аспекти сталого розвитку...). ЕГ зазначає що додані ЗК6 та ЗК8 тотожні з рівню НРК та визначені стандартом підготовки бакалаврів з маркетингу; ЗК5 відповідає 7 рівню НРК та стандарту з підготовки магістрів з маркетингу. ОНП має визначену структ.-лог.схему послідовності викладання обов'язкові ОК забезпечують досягнення всіх визначених в ОНП ПРН. Втім, при спілкуванні з НПП, начальником відділу якості, ліцензування та акредитації було визначено, що зазначені ЗК в ОНП отримують розвиток відповідно до "Методичних рекомендацій для розроблення профілів ступеневих програм (тюнінг: гармонізація освітніх структур в Європі)" (<http://surl.li/afdao>), зокрема в ОК1,2,3,9. Отримання здобувачами всіх зазначених в стандарті ЗК визначається такими ОК1, 4, 11. Вказані ОК формують пререквізити для наукової складової ОНП. Аналіз ОНП, спілкування з Гарантом та НПП дозволяють зробити висновок: визначена в стор.5-7: Р.3 ОНП "Орієнтація ОНП", Р.4 "Система оцінювання", Р.5 "Форма контролю успішності" містять інформацію щодо наук.складової ОНП. Втім, загальне подання інформації в п.2.2 ОНП "Структ.-лог.схема..." не дозволяє визначити посеместрову послідовність вивчення ОК (наведено лише роки), отже без НП здобувачеві складно визначити навчальне навантаження впродовж окремого семестру.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Всі ПРН забезпечуються ОК, що включені до обов'язкової складової ОНП. ОНП не містить ОК, які не мають зв'язку зі спеціальністю "Маркетинг" та формуванням ЗК, необхідних для підготовки здобувачів до наукового пошуку, управління науковими проектами, оформленням та презентації результатів дослідження та науково-педагогічної діяльності. До складу обов'язкової частини НП ОНП введено ОК, що забезпечує формування її фокусу "Формування маркетингових стратегій в агробізнесі", а також ОК, які надають знання з "Інноваційного маркетингу" та "Сучасних концепцій маркетингу". Аналізуючи всі ПРН та компетентності, які надають ОК ОНП, а також активну проектну діяльність НПП (підкритерій 4.5), ЕГ зазначає доцільність залучення здобувачів, надання їм знань та навичок з написання проектних грантових пропозицій (зокрема, в ОК10). В цілому, представлена ОНП повною мірою та змістовно по всім ОК відповідає предметній області, в т.ч. тій що визначена стандартом: сучасні маркетингові концепції управління бізнесом; ...розроблення маркетингових стратегій та формування управлінських рішень у сфері маркетингу. ЕГ, на основі проведеного аналізу методичного забезпечення ОНП (в т.ч. продемонстрованого під час огляду матеріально-технічного забезпечення на платформі Moodle), спілкування з НПП, що забезпечують реалізацію даної ОНП відмічає, що потужну увагу по ОК зосереджено на змістовній та фундаментальній підготовці здобувачів до науково-дослідницької діяльності: методології, методичним підходам до управління та організації наукових досліджень, оформлення та оприлюднення результатів дослідження, в т.ч. в наукових виданнях, в т.ч. іноземною мовою.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Інд.освітня траєкторія здобувача за ОНП забезпечується її вибірковою складовою обсягом 15 кредитів (25% від загального обсягу осв.складової ОНП). Право на вибір ОК регламентовано "Положенням про організацію освітнього процесу..." (<http://surl.li/anhlt>), "Положенням про організацію вивчення навчальних дисциплін вільного вибору..." (<http://surl.li/nsksk>), Положенням про кредитно-трансфертну систему організації навчального процесу (<http://surl.li/beeveh>). ОНП та НП визначає перелік вибірових ОК для здобувачів. Зокрема, Положенням про організацію вивчення навчальних дисциплін вільного вибору студентів п.2.1.3 визначено, що "на третьому рівні (доктора філософії) – як правило у третьому-четвертому семестрах, 2-3 дисципліни залежно від розміру освітньої складової ОНП, що передбачений відповідним стандартом вищої освіти" Процедура вибору та формування навчальних груп для вивчення вибірових ОК автоматизована, відбувається з 1.02 по 1.03 на наступний н.р.). Вибіркові ОК представляються анотаціями та презентаціями. Зазначена інформація оприлюднена на сайті кафедри маркетингу та логістики (<http://surl.li/qsswu>) - це суперечить Р.6 згаданого Положення, а саме 6.3. "Анотації вибірових дисциплін, що пропонуються здобувачам, що навчаються на III рівні вищої освіти розміщуються на веб-сторінці відділу аспірантури та докторантури". 9.02.2024 було проведено вебінар "Особливості та процедура формування блоку дисциплін вільного вибору" (<http://surl.li/rlwbc>), де було презентовано вибірові ОК і здобувачі були змістовно ознайомлені з процедурою вибору. Це було підтверджено і здобувачами. ЕГ зазначає, що здобувачам до вибору запропоновано дисципліни бакалаврського рівня підготовки: Маркетинг туризму, Маркетинг і брендинг територій. Спілкування зі здобувачами, роботодавцями та НПП підтвердило наявну в СНАУ спільну роботу групи забезпечення та різних груп стейкхолдерів до формування вибірового пулу ОК. Для аспірантів запропоновано "дисципліну вільного змісту" - самостійно сформувати ОК за назвою, структурою та змістом, до чого виявила бажання долучитись здобувачка Гуцул Т. та запропонувала ОК "Управління ланцюгами поставок органічної продукції" дотичну до її наукового дослідження (<http://surl.li/qtuhn>). Фокус-група зі здобувачами зазначила поінформованість можливістю обирати ОК з інших ОП. В такому випадку обрана ОК має корелювати з тематикою дослідження здобувача. Процедура передбачає подання до Відділу аспірантури та докторантури погоджену з науковим керівником заяву з обґрунтуванням потреби вивчення конкретної обраної дисципліни. Фокус-група здобувачів визначила, що таких бажань вони не мали (зазвичай перевагу віддають ОК профільного спрямування).

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

"Положення про педагогічну (викладацьку) практику здобувачів ступеня доктора філософії у СНАУ" (<http://surl.li/rlwdw>) (протокол вченої ради СНАУ №4 від 26.10.2020 Наказ №414к від 28.10.20), "Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ" (<http://surl.li/anhlt>) (протокол вченої ради СНАУ №10 від 26.04.2021 Наказ № 169-к від 27.04.21) визначають мету та завдання, організацію, обов'язки сторін, вимоги та зміст практичної підготовки здобувачів. "Положення про педагогічну (викладацьку) практику здобувачів ступеня доктора філософії..." передбачає, що здобувачем за підсумками педагогічної практики має бути "...розроблений ОК чи його частина (відповідно до затвердженої в університеті форми робочої програми (силабуса)" (п.5.1.3). ОНП "Маркетинг" містить ОК8 Організація і методика проведення навчальних занять (3 кредити), яка передує ОК13 Педагогічна практика (4 кредити). Зазначені ОК орієнтована на формування ПРН 4, 5, 9. Змістовний аналіз силабуса ОК8 дозволяє ЕГ зробити висновок, що ця ОК враховує вимоги професійного стандарту "Викладачі вищої освіти", здобувачі ОНП позитивно оцінили логічну послідовність ознайомлення з методикою проведення навчальних дисциплін та подальше закріплення теоретичних знань під час педагогічної практики. Програму педагогічної практики оприлюднено на сторінці кафедри (<http://surl.li/qssyn>). Захист практики відбувається під час розширеного

засідання кафедри маркетингу та логістики. В цілому, фокус-група зі здобувачами підтвердила практичну спрямованість ОНП і під час аудит.занять і під час всіх видів практик.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

В СНАУ затверджено “Концептуальні засади гуманітарної складової підготовки фахівців у СНАУ” (<http://surl.li/jmus>) які визначають “важливість ціннісно-сміслового виміру освітнього процесу” та орієнтують на “модернізацію змісту гуманітарної підготовки відповідно до потреб розвитку суспільства, з урахуванням глобальних викликів; підвищення мотивації здобувачів освіти до навчання в цілому...підвищення рівня конкурентоспроможності випускників Сумському НАУ”. Такий підхід забезпечує “усвідомлення принципів сталого розвитку, здатність діяти відповідально пропагувати та впроваджувати стійкі практики у повсякденному житті та професійній діяльності” через надання гнучких навичок у здобувачів. ОНП “Маркетинг” містить перелік компетентностей та ПРН відповідно до затвердженого стандарту зі спеціальності (Наказ №313 від 07.04.2022), з доданими ЗК5-ЗК8 та відповідно до них ПРН10-ПРН12. Поряд з тим, під час спілкування з гарантом та НПП, що забезпечують ОНП, здобувачами та роботодавцями було підкреслено розуміння актуальності та вимоги ринку щодо формування soft skills у майбутніх науковців-маркетологів. Зокрема, їх досягненню сприяють, виконання індивідуальних завдань та їх презентація, спільні (групові) проекти в межах підготовки до практичних занять, педагогічна практика, робота над кейсами. Такі види роботи надають навичок: здатність працювати в команді, здатність діяти соціально відповідально, здатність виявляти ініціативу, аргументовано відстоювати власну точку зору, володіння методиками тайм-менеджменту та ін. (всі ЗК ОНП, які забезпечені ОК 2, 3, 10). Такий підхід запроваджено і щодо взаємної оцінки індивідуальних проектів (ОК8) безпосередньо самими здобувачами, тобто формуються навички взаємної відповідальності та взаємної поваги перед колегами (здобувачів перед здобувачами), що було підкреслено викладачами кафедри маркетингу та логістики під час спілкування з ЕГ. Науково-практичні конференції та круглі столи (<http://surl.li/qstpc>), до яких активно залучаються здобувачі, що було підтверджено під час спілкування як зі здобувачами, НПП так і представником навчального відділу, також активно сприяють набуттю гнучких навичок сучасного фахового спілкування.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в СНАУ(<http://surl.li/anhlt>), Положення про самостійну роботу студентів та контроль за нею у СНАУ (<http://surl.li/anjbw>) навчальний час для самостійної роботи здобувачів становить не менше ніж 1/2 та не більше ніж 2/3 загального обсягу часу, передбачено для самостійної роботи з вивчення дисципліни (Р.1) - ОНП “Маркетинг” та НП відповідає вказаним вимогам (навантаження за ОК складає 1800 годин, в т.ч. 1136 аудиторних годин, що становить 63%). Отже, існує рівномірність співвіднесення обсягу окремих ОК із фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти. Відповідно до Р.4 “Організацією СРС займається безпосередньо кафедра. Перелік завдань для СРС, форми її організації та звітності, терміни виконання кожного виду роботи визначаються робочою програмою і візиткою навчальної дисципліни”. ЕГ зазначає, що в СНАУ існує практика рецензування силабусів (це підтверджено НПП та начальником відділу якості, ліцензування та акредитації), яка є додатковою формою контролю над реалістичністю фактичного навантаження здобувачів та забезпеченням досягнення цілей та ПРН (етап 1 п.3.2.1 Положення про РНП (силабус) ОК (<http://surl.li/fnijt>). Під час опитувань здобувачів, окремим питанням в анкеті є питання щодо фактичного розподілу навантаження по ОК та ОНП (<http://surl.li/pjzpe>), здобувачі надали позитивну оцінку та не висловлювали зауважень з цього питання.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ пересвідчилась, що наразі дуальну освіту за ОНП “Маркетинг третього (освітньо-наукового) рівня не запроваджено.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Професійний стандарт за спеціальністю “Маркетинг” відсутній. В ОНП “Маркетинг” редакції 2023 року враховано вимоги професійного стандарту групи професій “Викладачі закладів вищої освіти” (наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.03.2021 №610) через включення до освітньої складової ОНП ОК8 “Організація і методика проведення навчальних занять”, що безпосередньо стосується викладацької діяльності.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Позитивною практикою визначено розміщення анотацій та презентацій вибіркового ОК на сайті СНАУ, а також проведення вебінару щодо роз'яснення особливостей процедури вибору. Наявність “дисципліни вільного змісту” дає можливість здобувачам сформулювати ОК, яка надаватиме їм додаткові знання в предметній області, яка відповідає тематиці їх наукових досліджень. ЕГ визначає ефективним підхід до організації педагогічної практики, якій передують ОК “Організація і методика проведення навчальних занять”.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкі сторони: враховуючи той факт, що обов'язкові ОК зосереджено на першому курсі навчання за ОНП (другий курс - вибіркові ОК та педагогічна практика), структурно-логічна схема ОНП не містить інформацію про послідовність ОК освітньої складової ОНП по семестрах, що ускладнює розуміння логіки викладання без НП. Рекомендації: розподілити інформацію в структурно-логічній схемі ОНП в редакції 2024 р. по семестрах. Слабкі сторони: оприлюднена ОНП містить низку описок, зокрема повтори тексту щодо академічної мобільності; термін дії програми ОНП в редакції 2023 року некоректно прописано “до 2024 року”. Рекомендації: посилити контроль над текстовим документом, якій остаточно узгоджується перед оприлюдненням на офіційному сайті СНАУ. Слабкі сторони: ЗК додані СНАУ до тих, що визначені стандартом за формулюванням не відповідають третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти, дублюють ЗК визначені стандартом бакалавра (6 рівень НРК) та магістра (7 рівень НРК). Рекомендації: в редакції ОНП 2024 коректно формулювати додаткові до стандарту ЗК, відповідно до 8 рівню НРК. Слабкі сторони: ЕГ зазначає доцільність надання здобувачам знань та навичок з написання проектних грантових пропозицій. Рекомендації: наступного навчального року додати до ОК (наприклад до ОК10) змістовний модуль, що надає здобувачам компетентності та практичні знання з написання грантових проектних пропозицій. Слабкі сторони: до пулу вибіркового ОК включено ОК “Маркетинг туризму” (наявна в програмі першого (бакалаврського) рівня) та “Маркетинг і брендинг територій” (на другому (магістерському) рівні наявні ОК “Маркетинг територій” та “Брендинг”). Рекомендації: розширювати пул вибіркового ОК для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня з “Маркетингу”, не дублюючи ОК першого та другого рівнів вищої освіти; додатково інформувати здобувачів щодо можливостей обирати ними ОК з інших ОП СНАУ будь-якого рівня вищої освіти.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

В цілому, представлена ОНП за своєю структурою та змістом є логічною з послідовним вивченням всіх ОК, відповідає предметній області та надає здобувачам можливість отримати всі визначені Стандартом компетентності та ПРН, має чітко визначений фокус та специфіку. Поряд з тим, ЕГ зазначає доцільність критичного переосмислення підходу до формування структурно-логічної схеми, усунення технічних помилок та описок по тексту ОНП. Представлені зауваження потребують більш уважного ставлення до оформлення документації та принципово не впливають на якість роботи зі здобувачами за ОНП, що акредитується.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

На сайті СНАУ у розділі “Наукова робота” наявна окрема сторінка “Аспірантура” (<http://surl.li/afodv>) де розміщується актуальна інформація щодо вступної кампанії, так само як і у вкладці “Приймальна комісія”. Наявні вкладки “Спеціальності за якими здійснюється підготовка докторів філософії”, “Вступ до аспірантури”, “Навчання в аспірантурі”, “Контакти” та “Нормативно-правова база” що є інформативними та корисними для абітурієнтів в контексті підкритерію 3.1. Прийом на навчання за ОНП регламентується Правилами прийому на навчання до аспірантури СНАУ, які затверджуються щорічно, згідно з затвердженням МОН “Порядком прийому ...”. Зміни в правила прийому також можуть вноситись через можливі зміни в ліцензійному обсязі. На вкладці сайту “Вступ до аспірантури” наведено Правила прийому попередніх років. В цілому, Правила прийому містять вичерпну інформацію щодо порядку та умов вступу на третій (освітньо-науковий) рівень PhD, зокрема: подано формулу для розрахунку конкурсного балу, спеціальні умови участі в конкурсному відборі на здобуття вищої освіти, визначено терміни та етапи вступної кампанії, умови допуску до вступних випробувань, перелік необхідних для подання заявки на вступ документів. Відповідно до нормативних вимог у вільному доступі розміщено накази про зарахування (<http://surl.li/yugta>). Сторінка приймальної комісії має зручний та зрозумілий інтерфейс, інформацію про вступ на

всі рівні вищої освіти, перелік нормативних документів, важливі дати у правилах прийому та порядок роботи Приймальної комісії. Правила прийому є чіткими, зрозумілими для вступників та не містять дискримінаційних положень. Здобувачі підтвердили безпроблемність доступу до правил прийому СНАУ, та не стикалися зі складнощами під час оформлення документів під час вступу.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому на навчання за ОНП “Маркетинг” до СНАУ повністю відповідають вимогам “Порядку вступу...”, затверджених МОН України та Стандарту вищої освіти зі спеціальності “075 Маркетинг”: до аспірантури приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра / освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста. Прийом здійснюється за результатами вступних випробувань: зі спеціальності, однієї з іноземних мов (англійської, німецької, французької, іспанської) та іспиту з “Основ наукових досліджень”. Програма фахового вступного випробування (<http://surl.li/rklyv>) містить питання, які мають продемонструвати компетентності у сфері маркетингу на рівні магістра; вступне випробування з “Основ наукових досліджень” має на меті оцінити здатність вступника до наукового пошуку, розуміння методики проведення наукових досліджень. До випробування з “Основ наукових досліджень”, яке є обов’язковим для вступників до аспірантури з усіх спеціальностей, безпосередньо долучений гарант ОНП. Позитивною практикою в рамках підкритерію є вступний екзамен з Основ наукових досліджень, основна мета якого, крім визначення професіональних компетентностей фаховим вступним випробуванням, також перевірити навички та вміння вступника щодо реалізації наукової діяльності.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, викладено у низці нормативних документів СНАУ, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу на сайті закладу: Положення про організацію освітнього процесу СНАУ (<http://surl.li/anhlt>), Положення про академічну мобільність (<http://surl.li/annjj>). Відповідно до Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу СНАУ (<http://surl.li/annjj>), формами академічної мобільності для третього освітньо-наукового рівня визначено: навчання за освітніми програмами академічної мобільності; мовне стажування; наукове стажування. Прикладом реалізації елементів академічної мобільності може слугувати факт участі здобувачів ОНП у “Літній школі та навчальному турі”, організованому Чеським університетом природничих наук (м. Прага) для представників університетів консорціуму в рамках проєкту “Підвищення потенціалу аспірантів для якісного дослідження в Україні” - аспірантка третього курсу Колодяжна В. (протягом 7 днів). Здобувачі зазначили, що в СНАУ працює Telegram-канал для здобувачів, де їх систематично та оперативіно інформують про можливість участі в програмах міжнародної академічної мобільності (<http://surl.li/rjvqr>). Втім, за об’єктивних причин наразі участь аспірантів-чоловіків в програмах міжнародної мобільності є неможливою.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Положення про порядок визнання в СНАУ результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти всіх рівнів у неформальній освіті (<http://surl.li/qstif>) регулює процес визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті є доступним на сайті закладу. У СНАУ визнання результатів неформального навчання особи здійснюється на добровільній основі й розповсюджується на обов’язкові та вибіркові ОК ОНП. Є окремі приклади перезарахування елементів/складових навчальної дисципліни (окремих ПРН), які здобувачі отримали на платформах Coursera та QATestLab. Під час спілкування з ЕГ здобувачі зазначили, що в ОК “Сучасні концепції маркетингу”, ОК “Формування маркетингових стратегій в агробізнесі” здобувачі мали можливість за наявності сертифікату отримати бали, які визначені за відповідний змістовний модуль (<http://surl.li/qtohq>) (за проходження курсу “Переговори з клієнтами” у рамках ОК “Сучасні концепції маркетингу” було зараховано 15 балів; за проходження курсу “Залучення клієнтів за допомогою цифрового маркетингу” на платформі Coursera також було перезараховано змістовний модуль та нараховані бали). Також, аспіранти повідомили, що викладачі надають їм перелік рекомендованих курсів, які можна обрати для самостійного вивчення в якості неформальної освіти. Щоб зарахувати такі курси, аспірант має подати сертифікат-підтвердження до відділу аспірантури та докторантури.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Вступне випробування з “Основ наукових досліджень”, основна мета якого, крім визначення професіональних компетентностей фаховим вступним випробуванням, визначити наявні навички та вміння вступника щодо реалізації наукової діяльності. Наявність Telegram-каналу для здобувачів, в якому їх додатково інформують про можливість участі в програмах міжнародної академічної мобільності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкі сторони: низька залученість здобувачів до програм академічної мобільності. Рекомендації: з урахуванням умов воєнного стану, відділу міжнародних зв'язків і гаранту ОНП розглянути можливості залучення здобувачів вищої освіти, до програм міжнародної віртуальної мобільності, а також внутрішньої мобільності, в університетах-партнерах.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Вимоги усіх підкритеріїв Критерію 3 на ОНП дотримано: правила прийому на навчання за ОНП є чіткими та зрозумілими, оприлюднені на офіційному веб-сайті СНАУ та сторінці розділу “Аспірантура” (підкритерій 3.1), у СНАУ визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, під час академічної мобільності та проходження освітніх програм неформальної освіти (підкритерії 3.2 та 3.3). ЕГ пропонує актуалізувати роботу щодо залучення аспірантів до академічної мобільності в дистанційному форматі, що дозволить стимулювати здобувачів до розширення можливостей отримання формальної та неформальної освіти. За підкритерієм 3.4 визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації ОНП.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Усі форми навчання регламентуються “Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ” (<http://surl.li/anhlt>). В цілому, форми й методи навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу, принципам академічної свободи та сприяють досягненню заявлених в ОНП цілей. Освітній процес за ОНП здійснюється за такими формами: навчальні заняття, самостійна та індивідуальна робота аспірантів (опрацювання наукової фахової літератури, нормативних документів, аналіз практичної маркетингової діяльності підприємницького сектору), асистентська педагогічна практика, консультації з керівником дослідження та НПП кафедри, контрольні заходи. Про форми й методи навчання здобувачі мають змогу дізнатися із силабусів дисциплін. На ОНП здобувачі можуть скористатися дистанційними курсами; отримати індивідуальні консультації викладачів СНАУ та провідних фахівців у галузі. Здебільшого в основу навчання НПП покладають когнітивно-комунікативний підхід, а також використовують різноманітні методи під час викладання ОК, зокрема: перевернутий клас, кейс-методи, експерименти, брейн-штормінг, ситуативне моделювання, воркшопи, робота в групах, тренінги, ігрові формати (репетиція захисту дисертаційної роботи в рамках ОК9 “Організація підготовки наукових публікацій та написання дисертацій”) тощо, що було зазначено при спілкуванні ЕГ з НПП та підтверджено здобувачами.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Усі учасники освітнього процесу мають змогу вчасно отримати інформацію щодо цілей, змісту та ПРН. ОНП розміщена на сайті СНАУ (<http://surl.li/qtjek>) у відкритому доступі. Критерії оцінювання, як і мета дисципліни, ПРН чітко описані в робочих програмах (силабусах) (<http://surl.li/qtikl>). Також аспіранти мають доступ до всіх силабусів дисциплін, разом з описом та візитівкою ОК на платформі Moodle “Центр дистанційного навчання”. Здобувачі підтвердили свою поінформованість щодо змісту ОК, також відмітили, що крім прямого доступу до інформації на ресурсах СНАУ викладачі особисто ознайомлюють здобувачів з відповідною інформацією на початку навчального процесу на першому занятті з дисципліни.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Науково-дослідна робота здобувачів є частиною освітнього процесу СНАУ, що відповідає визначеним цілям Стратегії СНАУ (<http://surl.li/kivu>). Під час реалізації освітньої складової ОНП, окремі ОК націлені на поєднання навчання і дослідження, наприклад ОК3 “Комунікації в науковому середовищі”, ОК4 “Методологія проведення наукових досліджень”, ОК5 “Сучасні концепції маркетингу”, ОК6 “Формування маркетингових стратегій в агробізнесі”, ОК14 “Інноваційний маркетинг”. Окрім того, основним критерієм атестації здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня є публічний захист дисертаційної роботи. Тому, здобувачі систематично долучають до апробації результатів наукової діяльності, зокрема, беруть участь у Всеукраїнських наукових конференціях (<http://surl.li/khji>) серед яких і ті, які проводить СНАУ – що відбувається двічі на рік та щорічна міжнародна науково-практична конференція “Маркетинг та конкурентоспроможність соціально-економічних систем в умовах економічного розвитку”, організатор кафедра маркетингу та логістики; в контексті виконання аспірантами науково-дослідної роботи паралельно з навчанням: “Розробка маркетингової стратегії підприємства”, ТОВ “Агроленд-інвест”, Ю.Ус, Є.Ус, 2023 р.; “Розробка стратегії управління аграрним підприємством”, ФГ “Коряк В.І.” Р.Жук, 2023 р.; “Особливості маркетингового забезпечення діяльності аграрних підприємств у військовий час”, ФОП Авраменко С.О., В.Таранченко, 2023 р.; “Управління брендом на підприємствах малого бізнесу”, ТОВ “АГРО КОНТУ”, М.Шматок, 2023 р.), які є частиною науково-дослідної роботи кафедри маркетингу та логістики в цілому. Аспіранти публікують результати власних наукових досліджень та наукових досліджень, проведених разом з керівниками у вітчизняних фахових виданнях категорії “Б”; наприклад, Івченко А. (<http://surl.li/gyjbr>), Колодяжна В. (<http://surl.li/qstop>) та наукових виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних Web of Science та Scopus, наприклад Плішивий Е. (<http://surl.li/qstos>).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Оновлення робочих програм (силабусів) ОК в СНАУ здійснюється щорічно згідно “Положення про робочу програму (силабус) ОК” (<http://surl.li/kqerb>). За результатами реалізації ОК, підвищення кваліфікації НПП, за результатами наукових праць НПП в ОК вносяться зміни: наприклад до ОК “Інноваційний маркетинг” включено матеріал наукової статті “Інноваційно-методичні та наукові основи з оцінювання товарного асортименту в маркетинговому менеджменті підприємства” викладача Шумкової О., опублікованої у фаховому виданні “Вісник ХНАУ”, 2021р. №2: ОК8 оновлено з урахуванням результатів стажування викладача Складар І. у Великій Британії та навчання на програмі Postgraduate Certificate in Academic Practice in Plymouth Marjon University. Також, зміни здійснюються з урахуванням результатів опитувань здобувачів (до вибірових ОК додано “дисципліну вільного змісту” (підкритерій 2.4); змін в ОНП, рекомендацій, отриманих під час реалізації процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, тенденцій змін у галузі, участі НПП у міжнародних наукових та вітчизняних заходах, побажань та зауважень стейкхолдерів та схвалюється гарантом ОНП і членами проектної групи. Здобувачі та роботодавці на онлайн-зустрічах підтвердили, що їх думки та рекомендації враховуються задля покращення програми, зокрема роботодавець В. Моїсеєнко, директор ТОВ “Тірекс Юкрейн”, запропонував введення нової ОК, пов’язаної з підготовкою тендерних пропозицій для закупівель через платформу Prozorro. Так само представник роботодавців, Д.Устик, заступник голови правління з маркетингу ТОВ “Натон” розповів, що згідно з наданими ним рекомендаціями запроваджено ОК “Маркетинг виробництва органічної продукції”.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов’язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Інтернаціоналізація навчальної та науково-дослідної діяльності СНАУ реалізується в межах співробітництва з 26 країнами, серед яких Польща, Казахстан, Азербайджан, Чехія, Китай та інші, через укладання договорів про співпрацю (<http://surl.li/evsun>). Викладачі ОНП пройшли міжнародне стажування (<http://surl.li/qstpw>), зокрема І. Складар проходила навчання на програмі Postgraduate Certificate Academic Practice (PGCAP) Plymouth Marjon University, К.Блюмська-Данько завершила стажування за програмою Pause в Університеті Париж-Сакле, м.Парижі, І.Сохань (2023 рік) - Management of Sustainable Cities and Societies (Poland-Montenegro-Ukraine), міжнародна програма стажування Енергетичної корпорації Республіки Речі Посполитої. НПП та аспіранти беруть участь в міжнародних науково-практичних конференціях (<http://surl.li/qstqa>), наявні публікації розділів у міжнародних монографіях (<http://surl.li/qstqd>) та статей у виданнях країн ОЕСР (<http://surl.li/qstqr>). Кафедра залучає аспірантів до участі у міжнародному проєкті “Посилення потенціалу аспірантів для якісних наукових досліджень в Україні” (<http://surl.li/qstao> (2022 р. за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Чеської Республіки). Під час зустрічі зі здобувачами інформацію було підтверджено, та надано приклад участі в цій програмі. ЕГ зазначає, що в СНАУ існує практика проведення гостьових лекцій іноземною мовою, зокрема лекція професорки Університету Париж Сакле, Елоді Лубарес “Менеджмент і комунікації в економіці. Досвід Франції” (<http://surl.li/rjwdi>), лекція професора Університету Кіпру Димитріуса Ксефтериса на тему “Агрегація інформації шляхом голосування” (<http://surl.li/rkmos>) та інші. Участь в лекціях, проходження міжнародних стажувань, навчань та участі в конференціях була підтверджена ЕГ фокус-групами НПП та здобувачів під час онлайн-зустрічей. Проте, незважаючи на велику кількість міжнародних та грантових програм, до роботи над підготовкою заявок на участь в

них залучені тільки НПП, здобувачі не долучаються до написання грантових пропозицій, що було підтверджено на зустрічі з групою забезпечення освітнього процесу за ОНП. Також здобувачі практично не беруть участь у наукових міжнародних проєктах.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Аспіранти, крім силабусів та методичних матеріалів, мають доступ до візиток ОК з мапою їх вивчення. В основу навчання покладено сучасні методики, зокрема, перевернутий клас, брейн-штормінг, ситуативне моделювання, воркшопи. Ігровий формат передбачає проведення “репетиції захисту дисертаційної роботи” в рамках ОК9 “Організація підготовки наукових публікацій та написання дисертацій”.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкі сторони: до процесу підготовки заявок на участь у міжнародних наукових проєктах та грантових пропозицій не залучені аспіранти. Рекомендації: більшою мірою залучати здобувачів вищої освіти до підготовки грантових пропозицій та заявок на участь в міжнародних наукових проєктах та грантових програмах, що розширить можливості стосовно міжнародної академічної мобільності, в т.ч. в дистанційному форматі, з урахуванням умов військового стану.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ЕГ зазначає відповідність ОНП за підкритерієм 4.1, оскільки форми й методи навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу, принципам академічної свободи та сприяють досягненню заявлених в освітній програмі цілей; підкритерієм 4.2, усі учасники освітнього процесу мають змогу вчасно отримати інформацію щодо цілей, змісту і ПРН, ОНП розміщена на сайті СНАУ у відкритому доступі, критерії оцінювання, як і мета дисципліни, ПРН чітко описані в робочих програмах та силабусах; підкритерієм 4.3, бо заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до третього рівня вищої освіти, спеціальності 075 Маркетинг та цілей ОНП; підкритерієм 4.4, оскільки НПП оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі вчасно та в повному обсязі; підкритерієм 4.5 щодо навчання, викладання та наукових досліджень, пов'язаних з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти. Проте залученість аспірантів до підготовки та участі у грантових та міжнародних програмах нижча за можливий потенціал, зважаючи на кількість програм в який беруть участь лише НПП.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ (<http://surl.li/anhlt>). Відповідно до якого формами контрольних заходів є поточний, модульний та підсумковий контроль. Відповідні форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів щодо окремих ОК зазначаються у робочих програмах (силабусах), які складаються згідно “Положенням про робочі програми (силабуси) освітніх компонентів” (<http://surl.li/kqerb>) і знаходяться на сайті аспірантури і докторантури (<http://surl.li/qtikl>) та кафедри маркетингу та логістики (<http://surl.li/qstnv>) у вільному доступі. Також під час ознайомлення з навчальними матеріалами, розміщеними в Moodle, ЕГ переконалася, що здобувачі мають доступ до робочих програм (силабусів). При вивченні відомостей самооцінювання ЕГ з'ясувала, що в СНАУ розроблена система оцінювання ступеня досягнення ПРН, яка забезпечується через: етап проєктування і перегляду ОНП – узгодження ПРН за ОК з ПРН ОНП та формулювання ПРН за принципом SMART; вибір методів оцінювання, що відповідають ПРН за ОК ОНП; застосування методів оцінювання відповідно до Положення про організацію навчального процесу (<http://surl.li/anhlt>). Під час зустрічей із НПП та здобувачами, було з'ясовано що інформація про форми контрольних заходів та критерії оцінювання доводиться до відома здобувачів до початку вивчення

навчальних дисциплін через робочі програми (силабуси), а також НПП надає таку інформацію на першому занятті. Питання щодо поінформованості і зрозумілості критеріїв оцінювання, умов складання і перескладання заліків та іспитів та їх дотримання включені в анкети опитування аспірантів (<http://surl.li/pjzpe> , <http://surl.li/mzkr>). За результатами опитування, переважна більшість респондентів (80%) дали на такі питання позитивну відповідь. ЕГ ознайомила з робочими програмами (силабусами) ОК “Комунікації в науковому середовищі”, “Формування маркетингових стратегій в агробізнесі”, “Інноваційний маркетинг” та ін., і встановила, що в розділі 5. Оцінювання за ОК наведені методи сумативного оцінювання, бали і вага в загальній оцінці, терміни і контрольні заходи, детально викладені критерії оцінювання. Наведені елементи і терміни формативного оцінювання поточного прогресу у навчанні, в т.ч. зворотній зв'язок від викладача, що дозволяє та зрозуміти напрями подальшого удосконалення навчання за даним ОК. У свою чергу, зворотній зв'язок від здобувачів під час формативного оцінювання дозволяє НПП внести відповідні коригування. У відомостях про СО підкреслено, що наявність формативного оцінювання відповідає рекомендаціям ESG 2015 (стандарт 1.3). Здобувачі підтвердили, що формою підсумкового контролю за виконанням індивідуального плану аспіранта є атестація, яка проводиться двічі на рік (проміжна, підсумкова). Все викладене дозволило ЕГ переконатися у чіткості та зрозумілості форм контрольних заходів, методів і критеріїв оцінювання.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Форми атестації здобувачів вищої освіти визначаються Стандартом вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, спеціальності 075 Маркетинг (наказ МОН України від 07.04.2022р. №313) і Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ (<http://surl.li/anhlt>) зокрема р.21 названого Положення “Особливості організації освітнього процесу за III (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти” зазначено, що наукова складова ОНП передбачає проведення проміжної атестації аспірантів на засіданні кафедри двічі на рік з метою оцінювання рівня виконання індивідуального плану і надання необхідної підтримки і зворотного зв'язку. Відповідно до Стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, спеціальності 075 Маркетинг підсумкова атестація аспірантів здійснюється у формі публічного захисту в разовій спеціалізованій раді (відповідно до Постанови КМУ від 12 січня 2022 р. № 44). Підсумкова атестація аспірантів, що в повному обсязі передбачено в ОНП, підготовки докторів філософії в аспірантурі, завершується присудженням наукового ступеня “доктор філософії” у галузі “Управління та адміністрування” за спеціальністю “075 Маркетинг”. ЕГ відзначає, що форми атестації здобувачів вищої освіти за даною ОНП відповідають вимогам стандарту вищої освіти.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

ЕГ визначає, що в СНАУ існують чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, які регулюються “Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ”, доступним для всіх учасників освітнього процесу (<http://surl.li/anhlt>). У відомостях про самооцінювання зазначено, що за ОК ОНП більшість екзаменів проводяться у письмовій формі, крім тих ОК, ПРН за якими вимагають оцінювання навичок презентувати результати досліджень, готувати звіти, вести наукову дискусію. Під час зустрічі з ЕГ здобувачі підкреслили, що екзамени проводяться в аудиторіях СНАУ. Водночас “Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ” (розд. 20) визначена можлива процедура дистанційного проведення семестрового контролю. Як зазначив гарант ОНП, об'єктивність екзаменаторів забезпечується наявністю чітких правил, процедур та критеріїв оцінювання, які доводяться до всіх учасників освітнього процесу на початку вивчення ОК. Під час зустрічей з НПП і здобувачами ЕГ з'ясувала, що екзамени проводяться одним НПП, який викладає даний ОК. Процедури запобігання конфлікту інтересів регулюються Кодексом академічної етики (<http://surl.li/mdrzd>) та Положенням про порядок застосування заходів із врегулювання конфлікту інтересів у діяльності працівників СНАУ (<http://surl.li/bkzqg>). В СНАУ розроблено Антикорупційну програму на 2023-2024 роки (<http://surl.li/ksur>) та створено Комісію з академічної етики (<http://surl.li/fnirp>). Питання щодо об'єктивності оцінювання включено до анкети опитування здобувачів (<http://surl.li/pjzpe>). Порядок перескладання екзамену (заліку) визначається Положенням про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/anhlt>). Перескладання екзамену (заліку) з ОК допускається не більше двох разів, до складу комісії входять керівник або член проєктної групи за ОНП, завідувач кафедри, відповідальний викладач. У разі неотримання позитивної оцінки, здобувач відраховується з аспірантури за невиконання індивідуального навчального плану підготовки аспіранта. згідно з п.4 ч. 1 ст.46 Закону України “Про вищу освіту”. Ліквідація академічної заборгованості проводиться до початку щорічної атестації аспірантів. Порядок оскарження результатів контрольних заходів врегульований Положенням про організацію освітнього процесу, п.5.11 (<http://surl.li/anhlt>) і Положенням про порядок розгляду апеляцій (<http://surl.li/apseg>). Порядок подання і розгляду апеляції доводиться до відома здобувачів вищої освіти до початку підсумкового семестрового контролю. Під час зустрічі здобувачі підтвердили, що знайомі з процедурами перескладання і оскарження результатів контрольних заходів. За свідченням гаранта, за час існування ОНП скарг на необ'єктивність оцінювання і оскарження результатів контрольних заходів за ОНП “Маркетинг” не було.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Під час зустрічей з ЕГ зав. кафедри, гарант ОНП і адміністративний персонал наголосили, що формування нульової терпимості до недотримання академічної доброчесності (АД) та сприяння забезпеченню АД є елементами корпоративної культури СНАУ. ЕГ встановила, що стандарти і процедури дотримання АД регламентуються Кодексом академічної доброчесності (<http://surl.li/qttjou>); Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в СНАУ (<http://surl.li/qttjpp>); Положенням про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність (<http://surl.li/bjiejq>). Створена Комісія з академічної етики (<http://surl.li/qtjsf>). Всі документи, що стосуються АД, доведені до відома здобувачів і НПП та розміщені на сайті СНАУ (<http://surl.li/khyi>). Підписаний договір з компанією “Антиплагіат”, який передбачає доступ до сервісу Unicheck (договір №29 від 25.03.2019 р.). Використовується програмний продукт StrikePlagiarism.com від ТОВ “Плагіат” (договір № 18-3-3 від 18.03.2019 р.). За допомогою даних програмних засобів проводиться перевірка на наявність текстових запозичень. Механізм забезпечення АД передбачає популяризацію та контроль дотримання АД, реагування на порушення. З метою популяризації дотримання АД проводяться загальноуніверситетські та всеукраїнські вебінари “Академічна доброчесність: теорія і практика” (2020р), (<http://surl.li/qttjvi>); “Академічна доброчесність у ЗВО: виклики сьогодення та передові практики” (2022р.) (<http://surl.li/fnitm>). Відбувається постійне інформування здобувачів ВО про недопущення порушення АД, що підтвердили НПП, здобувачі і представники студентського самоврядування. В ОК “Організація підготовки наукових публікацій та написання дисертації” є тема “Етика наукових публікацій, академічна доброчесність та відповідальність”. Інформація щодо вимог та санкцій у разі порушення АД наведена у РП (силабусах) ОК. В Кодексі академічної доброчесності СНАУ (<http://surl.li/qttjou>) вказані види академічної відповідальності за порушення АД. СНАУ бере участь у міжнародному проєкті Academic IQ (<http://surl.li/qttjxk>), проводяться Тижні академічної доброчесності (<http://surl.li/qttjyn>). ЕГ встановила, що в листопаді 2023 р. відділом якості було проведено опитування щодо дотримання АД здобувачами ВО (<http://surl.li/rllsf>), але в результатах опитування не вказано, чи брали в ньому участь аспіранти. У свою чергу, при ознайомленні з результатами опитування аспірантів (<http://surl.li/rkggs>) ЕГ з'ясувала відсутність в анкетах питань стосовно дотримання АД та відношення до порушень АД. Як засвідчили гарант ОНП, зав. відділу аспірантури та докторантури, голова комісії з академічної етики, на ОНП Маркетинг випадків порушення АД не виявлено. ЕГ встановлено, що політика, стандарти і процедури дотримання АД є визначеними, чіткими, зрозумілими, доступними і послідовно виконуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації ОНП.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Врахування міжнародного досвіду, зокрема рекомендацій ESG 2015 стосовно впровадження формативного оцінювання поточного прогресу в навчанні, забезпечує зворотній зв'язок між здобувачем ВО і викладачем, та дозволяє вдосконалити форми і методи навчання. До заходів з популяризації принципів АД активно долучається студентське самоврядування.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабкі сторони: внутрішньою системою забезпечення якості не передбачено регулярне проведення опитування аспірантів щодо дотримання АД і відношення до порушень АД. Рекомендації: Запровадити щорічне проведення моніторингу щодо усвідомлення здобувачами вищої освіти за ОНП “Маркетинг” необхідності дотримання АД і відношення до порушень АД через опитування та аналіз результатів.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

З урахуванням того, що контрольні заходи та критерії оцінювання чіткі, зрозумілі, заздалегідь оприлюднені; при розробці форм і методів оцінювання враховано міжнародний досвід; присутні належні процедурні аспекти проведення контрольних заходів; СНАУ популяризує поняття і принципи академічної доброчесності, які послідовно виконуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації ОНП, ЕГ дійшла висновку, що ОНП “Маркетинг” відповідає вимогам Критерію 5.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

За даними, що наведені в табл. 2 відомостей про самооцінювання, отриманими під час спілкування з гарантом, НПП, а також в результаті аналізу інформації, що знаходиться у відкритому доступі, в т.ч. на сторінці кафедри маркетингу та логістики (<http://surl.li/rlwjsx>), ЕГ оцінила відповідність кваліфікації НПП цілям та ПРН ОНП. Гарант ОНП та НПП, що забезпечують реалізацію ОНП мають відповідні до ОК наукові ступені та вчені звання, періодично підвищують науково-професійний рівень і кваліфікацію, зокрема за кордоном, мають достатню кількість наукових публікацій за фахом. Аналіз відповідності кваліфікації НПП ОК ОП свідчить про те, що 66,7% викладачів на ОНП мають відповідну профільну освіту; 100% - мають профільний науковий ступінь та вчене звання, у т.ч. доктори наук – 41,7 %, кандидати наук – 58,3 %. Всі викладачі, залучені до навчального процесу на ОНП, мають високий рівень професійної та наукової активності та відповідність ліцензійним умовам. Всі НПП мають наукові, навчальні та методичні праці, що відповідають ОК. Втім, аналіз публікацій та наукових інтересів НПП свідчить про неповну відповідність наукових інтересів та ОК у Шевель А.О., Пасько О.В.; в табл.2 додатку до відомостей про самооцінювання, в стовпчику відповідності до Ліцензійних вимог наведено публікації старше за 5 років у доц. В'юненко О.Б.; наукові інтереси доц. Пасько О. (ОК “Управління науковими проектами”) тяжіють до його фаху з бухгалтерського обліку та аудиту, втім наявний досвід з участі в міжнародних проектах.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Конкурсний добір викладачів в СНАУ здійснюється згідно “Порядку проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад НПП та укладання з ними трудових договорів” (<http://surl.li/anosk>). п.2.5 визначає, що конкурсний відбір проводиться на засадах: відкритості, гласності, відкритості, гласності, законності, неупередженого ставлення до претендентів на посади НПП. Вимоги до кандидатів прописані Р.3 вказаного Положення. Серед них, наукова та публікаційна активність; публікація підручників, навчальних посібників, монографій; участь у наукових конференціях не менше двох разів на рік; здійснення керівництва науковою роботою здобувачів із відповідним опублікуванням матеріалів досліджень; розроблення електронних навчальних матеріалів в т.ч. іноземною мовою; участь у програмах підвищення кваліфікації з отриманням відповідного сертифіката, своєчасне проходження підвищення кваліфікації у повному обсязі; виконання відповідної навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи індивідуального плану викладача. Повна інформація про проведення конкурсів на заміщення вакантних посад для НПП щорічно оприлюднюється на офіційному вебсайті СНАУ (<http://surl.li/rlwkj>). За результатами опитування фокус-груп ЕГ з адміністративним персоналом та структурними підрозділами встановлено, що під час конкурсного добору враховуються результати щорічного рейтингового оцінювання діяльності НПП. Представник конкурсної комісії на заміщення вакантних посад та навчального відділу зазначили, що за 2023 р. рейтингування НПП не проводилось за об'єктивних обставин, але вже з 2024 р. цю процедуру буде поновлено. До цього рейтингу також включено результати опитування здобувачів щодо якості та методів викладання ОК.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

На зустрічі з роботодавцями були присутні Голова ГО “Українська Асоціація Маркетингу”, заступник голови правління з маркетингу ТОВ “Натон”, директор ТОВ “Тірекс Юкрейн”, завідувачка кафедри маркетингу Західноукраїнського національного університету, які підтвердили свою активну співпрацю з факультетом економіки і менеджменту, взагалі, та з ОНП “Маркетинг”, зокрема, ЕГ встановила, що кафедрою маркетингу та логістики здійснюється постійна робота щодо поєднання науки з бізнесом. Роботодавці беруть участь у розробці та щорічному перегляді ОНП відповідно до потреб ринку (див.підкритерій 1.2 та підкритерій 8.3, (<http://surl.li/qsshc>)). Кафедра залучає до організації та реалізації освітнього процесу фахівців-практиків у сфері маркетингу для проведення гостьових лекцій, семінарів та круглих столів. Цікавість та практичний бік використання отриманих теоретичних знань на таких заняттях, підтвердили здобувачі при спілкуванні з ЕГ. Кафедра, в межах наукової школи (<http://surl.li/qltolv>) є організатором однойменної щорічної міжнародної науково-практичної конференції “Маркетинг та конкурентоспроможність соціально-економічних систем в умовах сталого розвитку” (<http://surl.li/qstpc>) до участі в якій активно залучено науковців та здобувачів. ЕГ зазначає наявність практичного досвіду науково-професійної діяльності у сфері маркетингу НПП, що забезпечують освітній процес за ОНП: проф.Устік Т. є практикуючим маркетологом і займає посаду керівника відділу маркетингу в ДП “Сумська біологічна фабрика”; доц. Блюмська-Данько К. є директором офісу промоції Сумського НАУ (якій крім просування та PR СНАУ опікується питанням всебічної підтримки здобувачів), гарант Данько Ю. є членом наглядової ради Сумської регіональної агенції розвитку (член групи розробників прогнозів соціально-економічного розвитку міст і районів Сумської області); Лишенко М. член координаційної ради з впровадження бренду міста Суми (член групи розробників маркетингової стратегії Сумської міської ТГ у сфері туризму (2020-2023р.)). Власний досвід практичної роботи НПП реалізують в ОК, які вони викладають та забезпечують освітню складову ОНП “Маркетинг”. В цілому,

ЕГ підтверджує числені контакти кафедри маркетингу та логістики із роботодавцями, практиками та залучення їх до освітнього процесу.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Під час інтерв'ювання здобувачів вищої освіти за ОНП “Маркетинг”, НПП та роботодавців ЕГ встановила, що “зовнішні” стейкхолдери, професіонали-практики та науковці дійсно брали участь у проведенні аудиторних занять (<http://surl.li/qtpsr>). Так, у 2021 р. Пархоменко О. д.е.н., Федоренко О. (засновники “КІТ Глобал”) “Діджитал-маркетинг - погляд в майбутнє” (<http://surl.li/qtoko>); Іваницька Н. (директорка регіонального офісу ПрАТ СК “ПЗУ України”) (<http://surl.li/qtoju>); Ірина Лилик (голова ГО “Українська асоціація маркетингу”; Елоді Лубарес, професорка університету Париж-Сакле (Франція) “Менеджмент і комунікації в економіці. Досвід Франції”, 2023 р. (<http://surl.li/qtpli>); Димитріус Ксефтерис РНД, професор університету Кіпру (с.Нікосія) “Агрегація інформації шляхом голосування”, 2023 р. (<http://surl.li/qtplu>); Клепацький Б. проф., завідувач кафедри логістики Warsaw university of life sciences (Польща) “Місце логістики в сучасній економіці” (<http://surl.li/qtrpw>). Гостеві лекції іноземних фахівців проводяться іноземною мовою. НПП кафедри маркетингу та логістики залучаються до гостьових лекцій в інших ЗВО (<http://surl.li/qtrpi>). На відкритій зустрічі науковці, які активно співпрацюють з кафедрою маркетингу та логістики підкреслили високу активність та інформування щодо відкритих гостьових лекцій на сторінці кафедри та в соціальних мережах. ЕГ констатує тісну співпрацю СНАУ та кафедри маркетингу та логістики з роботодавцями, плідні ділові відносини та наявність досягнутих з роботодавцями домовленостей щодо їх залучення до аудиторних занять.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Підтримка професійного розвитку НПП в СНАУ регламентується “Положенням про організацію та проведення підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників” (<http://surl.li/ksqdm>). НПП забезпечені можливостями підвищення рівня професійності через навчання за програмами підвищення кваліфікації, у тому числі участі у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах, а також шляхом проходження підвищення кваліфікації в закладах освіти, установах та організаціях. Повна та актуальна інформація про підвищення кваліфікації НПП, що забезпечують ОНП подана на сторінці кафедри (<http://surl.li/rfwmq>). Аналіз цієї інформації та спілкування з роботодавцями дає підстави до висновку, що потребує активізації робота щодо стажування НПП на підприємствах з набуттям навичок, релевантних до ОК фахової підготовки та набуттям компетентностей у сфері цифрового маркетингу та використання штучного інтелекту. В СНАУ засновано Центр підвищ.кваліфікації, перепідготовки, удосконалення керівників та спеціалістів (<http://surl.li/kspyt>). Як зазначила його директорка Центром укладено угоду з Національним університетом біоресурсів, де пройшли підвищення кваліфікації Лищенко М., Шумкова О. Спілкування ЕГ з директором центру цифровізації освітнього процесу показало, що в СНАУ створено умови для підготовки НПП до роботи з дистанційними платформами навчання, здійснюється їх технічний супровід та консультування. СНАУ стимулює НПП до міжнародних стажувань та підвищення кваліфікації: Данько Ю., Ніфатова О. Шевель А., Скляр І., Сохань І., Лищенко М. (табл. 2 відомостей про самооцінювання). Наявна практика преміювання НПП за публікацію статей у виданнях Scopus та WoS (“Положення про преміювання працівників СНАУ за публікацію наукових праць у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах Scopus та WoS (<http://surl.li/aofxb>)), яка передбачає диференціацію розміру премій від квартилю журналу від 2,5 тис.грн. до посадового окладу; при захисті дисертації здобувачем в межах навчання за ОНП: премія керівнику в обсязі посадового окладу; за викладання ОК англійською мовою - надбавка становить 10%.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Стимулювання розвитку викладацької майстерності у СНАУ підтверджується Колективним договором зі змінами (<http://surl.li/ksuf>), Статутом СНАУ (<http://surl.li/anxxj>), Положенням про підвищ.кваліфікації (<http://surl.li/ksqdm>). Передбачено комплекс заходів з морального заохочення НПП за їх проф. досягнення: оголошення подяки / грамоти ректора, відзначення регіональними та галузевими відзнаками. НПП ОНП є лауреатами премії Міського голови за особливий внесок молоді у розвиток міста (Блюмська-Данько К.), отримували стипендії КМУ (Стоянець Н., Сохань І., Ніфатова О., Блюмська-Данько К.), Премії Президента України для молодих вчених (Данько Ю.), Премії ВРУ (Данько Ю., Ніфатова О.). У СНАУ є курси англ. мови для НПП з отриманням сертифікату Pearson (<http://surl.li/anmlr>). Втім, не зважаючи на те що 60% НПП, забезпечуючих освітньо-науковий процес за ОНП мають сертифікати B2 та C1 викладання англійською не здійснюється. Розвиток викладацької майстерності є невід'ємною складовою підвищ.кваліфікації НПП СНАУ. Так, Стоянець Н.: 22-31.07.2019 р. – “Інноваційні освітні технології: європейський досвід та його впровадження в підготовку фахівців з економіки та управління» за спеціальністю 073 Менеджмент, м.Рига (Латвія); Міжнар. науково-педагогічне стажування “Інновації в освіті. Інноваційні технології викладання фахових дисциплін” м.Катовіце (Польща), 8.02-12.05.2023р., 180 год., №28/5/2023 від 12.06.2023р.; Лищенко М.: підвищ.кваліфікації щодо сучасних інтерактивних методів викладання в рамках проєкту DAAD Digital Modernization of Lecturing in Ukrainian Agricultural Universities, 6-8.09.2021; Скляр І.:

стажування “Розвиток електронного особистого кабінету студентів та викладачів” ун-т мистецтв, дизайну та технологій (IADT) м.Дублін (Ірландія), лютий 2019р.; “Інтерактивні методики викладання курсу з громадянської освіти, демократія: від теорії до практики”, сертиф.№СЕ-00434 від 31.05 2022; дослідник по програмі Британської академії Reseachers at Risks, Королівський аграрний університет, 2022-2024рр.; Шумкова О.: міжнар.підвищ.кваліфікації “Хмарні сервіси для он-лайн навчання на прикладі платформи Zoom”. 10-17.08.2020р., м.Люблін (Польща), сертиф.№ 0559/2020 від 17.08.2020р.; Міжнар.наук.-педагогічне стажування “Інноваційні освітні технології: Європейський досвід та його впровадження в підготовку фахівців з економіки та управління” 10.1020.11.2022р., м. Рига (Латвія), сертифікат С20221171; учасник проекту з розвитку співпраці бізнесу та університетів “Uni-biz bridge” щодо розвитку soft-skills викладача 11-14.07.2022 р., сертиф.№891, 21-22.11.2022 р., сертиф.№59. ЕГ зазначає досвід підготовки іноземних аспірантів науковими керівниками яких є НПП, що забезпечують освітній процес за ОНП “Маркетинг”, Також серед НПП, що забезпечують ОНП є члени спеціаліз.вчених рад по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук (Данько Ю., Лищенко М., Сохань І., Стоянець Н., Пасько О., Блюмська-Данько К., Ніфатова О.) (<http://surl.li/rlwob>).

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Налагоджена тісна співпраця з роботодавцями, які активно залучені до освітнього процесу. Позитивним є наявність усталеної практики проведення гостьових лекцій іноземною мовою.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабкі сторони: відсутня практика стажування НПП на реальних підприємствах з набуттям навичок, релевантних до ОК, які вони викладають з доданням компетентностей у сфері використання штучного інтелекту та цифрового маркетингу. Рекомендації: при формуванні плану підвищення кваліфікації НПП на 2024-2025 р. передбачити практичну складову стажування на підприємствах та організаціях з набуттям практичних навичок з використання штучного інтелекту та цифрового маркетингу. Слабкі сторони: часткова відповідність наукових публікацій та ОК у Шевель А.О., Пасько О.В., В'юненко О.Б. Рекомендації: активізувати публікацію результатів наукових досліджень, релевантних до ОК, що викладають Шевель А.О., Пасько О.В., В'юненко О.Б.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОНП загалом має достатній рівень відповідності вимогам підкритеріїв 6.2, 6.3, 6.4, 6.6, наявність незначних недоліків за підкритеріями 6.1 та 6.5. Виявлені недоліки не є критичними. В цілому ОНП «Маркетинг» та освітньо-наукова діяльність за нею відповідають Критерію 6 на рівні В з недоліками, що не є суттєвими, які можуть бути виправлені найближчим часом.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час акредитаційної експертизи матеріально-технічних ресурсів експертною групою було встановлено, що дані ресурси забезпечують досягнення визначених ОНП цілей. СНАУ має всі належні умови для навчання здобувачів ОНП. Аудиторії, залучені у процесі навчання у головному корпусі обладнані новою комп'ютерною технікою, звичайними та мобільними модульними меблями, доступом до інтернету та мультимедійними дошками. Для здобувачів у вільному доступі є спортивний комплекс, їдальня, 4 гуртожитки, психологічний центр. Навчально-методичне забезпечення ОНП сприяє досягненню цілей, завдань, ПРН, про що засвідчують здобувачі, НПП, а також розроблені силабуси навчальних вибіркокових дисциплін (<http://surl.li/qttxg>), робочі програми ОК (<http://surl.li/qtikl>), електронні навчальні комплекси розміщено на платформі Moodle, наповнення та зміст яких було продемонстровано під час огляду ресурсів дистанційного навчання. На базі СНАУ функціонує наукова бібліотека (<http://surl.li/gjsan>), яка забезпечує доступ до відкритих архівів, пошукової платформи Web of Science, бібліографічної й реферативної бази даних Scopus, наявна фахова література зі спеціальності Маркетинг та періодичні фахові видання. Гарантом

було продемонстровано в онлайн форматі дві конференц-зали, які спеціально обладнані для проведення захисту дисертаційних робіт (наявні камери відеозапису, інтерактивні дошки, конференц-столи). Загалом навчальні корпуси, у яких проходять лекційні та практичні заняття зазначеної ОНП, мають сучасний ремонт, металопластикові конструкції, належну меблеву комплектацію, брендований СНАУ дизайн оформлення приміщень.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Під час проведення зустрічей зі здобувачами, НПП та структурними підрозділами СНАУ ЕГ було визначено, що СНАУ на достатньому рівні забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та наукової діяльності в межах ОНП. Зокрема, на всій території СНАУ є безоплатний Wi-Fi, здобувачі вільно користуються бібліотекою університету, мають доступ до електронних ресурсів за допомогою системи Moodle (<http://surl.li/afjnw>). СНАУ надає можливість безоплатної перевірки студентських та викладацьких робіт на наявність плагіату спеціалізованим сервісом Unichesk тощо. Доступ до літератури та навчально-методичних матеріалів надається також у режимі онлайн. Публікації результатів дослідження у збірниках праць СНАУ для аспірантів є безкоштовними. Це було підтверджено ЕГ під час проведення зустрічей з фокус-групами.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

ЕГ констатує, що СНАУ оснащений необхідними засобами для дотримання вимог безпеки життєдіяльності. Під час зустрічей з фокус-групами підтверджено факт активного функціонування психологічної служби СНАУ (<http://surl.li/ksuj>) для підтримки ментального здоров'я здобувачів, проводяться заходи для поширення обізнаності серед студентів про програми підтримки психологічного здоров'я, зокрема "Ти як?" (<http://surl.li/rjrrri>). Створені необхідні умови відпочинку, активно пропагується здоровий спосіб життя (наявні варіанти спортивних секцій для студентів, спортзали з безоплатним доступом, тренажерна зала). Здобувачі підкреслили, що у колективі панує взаємоповага. Також СНАУ регулярно проводяться опитування серед здобувачів освіти за ОНП щодо їхніх потреб та інтересів. Результати обговорюються на засіданнях кафедр, що було підтверджено НПП. За свідченнями здобувачів умови навчання є сприятливими для успішного навчання та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси. В укриттях наявні окремі місця для зняття психологічної напруги, таких як настільні ігри (зокрема настільний футбол), тренажерної зали, столу для гри в пінг-понг, є кухонний куточок. Всі укриття (в гуртожитку та навчальних корпусах) є сертифікованими. Наявність в укриттях навчальних приміщень, обладнаних комп'ютерною технікою, вільним Wi-Fi, проекторами та екранами дозволяє під час повітряних тривог продовжувати навчальний процес. Здобувачі підкреслили, що наявна можливість поселення до гуртожитку аспірантів на 1-2 дні на безоплатній основі (навіть якщо вони не проживають там постійно), за потреби, наприклад для отримання консультацій наукового керівника, відвідати бібліотеку. Окремо було зазначено прозорість спілкування та готовність працівників СНАУ підтримати та проконсультувати їх стосовно будь-якого питання. Задоволеність здобувачами матеріально-технічною базою та науковими ресурсами університету підтверджено результатами проведених опитувань (<http://surl.li/mzkip>).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Освітня підтримка: здобувачі можуть ознайомитись із необхідною нормативно-правовою базою на офіційному сайті СНАУ (<http://surl.li/kiam>), отримати актуальну інформацію щодо освітнього процесу (розклад, графіки освітнього процесу, призначення стипендій, оплата за навчання на сайті СНАУ та на платформі Moodle "Центр Дистанційного навчання" та в мобільному додатку E-SNAU – (<http://surl.li/dlflkm>, <http://surl.li/afjnw>). Організаційна підтримка: взаємовідносини здобувачів з адміністративних та організаційних питань реалізуються через наукових керівників, відділ аспірантури та докторантури, через офіційний сайт, соціальні мережі та інші засоби електронного зв'язку (viber та telegram канали). Інформаційна, соціальна та консультативна підтримка: СНАУ та студентське самоврядування постійно інформує здобувачів через мережі TikTok (<http://surl.li/rjqyl>) Telegram (<http://surl.li/rjqyf>), Instagram (<http://surl.li/rjqyc>), Facebook (<http://surl.li/rjqyz>) та YouTube (<http://surl.li/rjqys>). ЕГ пересвідчилося у тому, що інформація про міжнародні гранти та стипендії доступна на сторінці Міжнародної співпраці (<http://surl.li/bskmq>); інформаційна підтримка здобувачів реалізується через висвітлення новин та офіційної інформації на сайті Університету та сторінках в соціальних мережах. Потреби та інтереси здобувачів визначаються за допомогою щорічних опитувань (<http://surl.li/mzkip>) та зустрічей на кафедрах, включаючи спілкування з науковими керівниками. Платформа Moodle "Центр Дистанційного навчання СНАУ" дозволяє здобувачам ознайомитись з описами ОК: силабусами та презентаціями, навчальними ресурсами, теоретичним навчальним матеріалом, практичними завданнями, інформацією про критерії оцінювання, змістом екзамену/заліку та додатковими навчальними матеріалами. Контент ОК продемонстрований ЕГ при огляді матеріально-технічної бази. Проте в системі не достатньо представлене навчально-методичне забезпечення деяких дисциплін, зокрема ОК "Управління науковими проектами", що було відзначено ЕГ під час огляду матеріально-технічної бази ЗВО. Наявний інноваційний додаток E-SNAU, який знаходиться на стадії тестування та виконує функції спрощення документообігу

й комунікації між здобувачами, структурними підрозділами, кафедрою та НПП. В E-SNAU інтегровано можливість оформлення довідок, розклад занять, дедлайни по індивідуальним завданням, а також на важливі ресурси державних установ; здійснюється контроль за своєчасною оплатою контракту, демонструється наявний статус оплат, історія вже здійснених транзакцій, відображається номер договору студента та дозволяє переглянути реквізити для оплати (окремі функції ще тестуються). Також реалізована функція додавання в Google-календар нагадування про майбутню оплату. Надалі планується інтеграція сервісів Приват24, для створення можливості швидкої онлайн-оплати. Планується інтеграція функції електронного підпису з використанням КЕП. Додаток E-SNAU був продемонстрований ЕГ на зустрічах з фокус-групами.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У рамках Концепції освітньої діяльності СНАУ (<http://surl.li/khzzr>) та Положення про організацію інтегрованого навчання осіб з особливими освітніми потребами у СНАУ (<http://surl.li/pfwgj>) СНАУ створює умови для забезпечення доступу до високоякісної освіти для людей з особливими фізичними потребами. Під час проведення експертизи ЕГ було визначено, що у СНАУ належним чином організовано інклюзивний простір для осіб з особливими потребами. У корпусах, гуртожитках, а також укріттях наявні пандуси, спеціальні підйомники, передбачено індивідуальний супровід. Аудиторії, в яких проводиться викладання для осіб з особливими освітніми потребами обладнані пандусами на входах та широкими проходами між робочими зонами, що забезпечує безперешкодний доступ. Також в ЗВО, гуртожитку та укріттях наявні спеціально обладнані санітарні кімнати. При спілкуванні з представниками СНАУ було зазначено, що на цій ОНП особи з особливими освітніми потребами не навчаються, але створені всі необхідні умови.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Політика та процедури врегулювання конфліктних ситуацій (включаючи ситуації, пов'язані із сексуальними домаганнями, дискримінацією) регулюються такими документами: Статут СНАУ (<http://surl.li/anzyd>), Кодексом академічної етики (<http://surl.li/ksth>), Положенням про організацію освітнього процесу (<https://goo.su/b4FN>), Концепцією освітньої діяльності (<http://surl.li/khzzr>), Наказом про запобігання та протидію корупційним проявам і зловживанням в період проведення контрольних заходів у СНАУ (<http://surl.li/khyk>), Положення про попередження та протидію сексуальним домаганням та дискримінації (<http://surl.li/oqlks>), через функціонування "схрещок довіри" та гарячої лінії з проректором з навчальної та науково-педагогічної роботи СНАУ. Уся інформація розміщена на сайті СНПУ та є у вільному доступі, також, зі слів викладачів та здобувачів, останніх особисто ознайомлюють з процедурами врегулювання конфліктних ситуацій. За час існування ОНП, за словами здобувачів та НПП, конфліктних ситуацій не виникало.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Наявність в укріттях навчальних приміщень, обладнаних комп'ютерною технікою та доступом до інтернету, що сприяє отриманню ПРН навіть під час повітряних тривог, а також наявність острівків для зняття психологічної напруги. Активна робота університетської психологічної служби, що допомагає підтримувати ментальне здоров'я, зважаючи на всі виклики сьогодення.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабкі сторони: на платформі Moodle "Центр Дистанційного навчання СНАУ" не достатньо представлено навчально-методичне забезпечення деяких дисциплін, зокрема ОК "Управління науковими проєктами". Рекомендації: доповнити контент на платформі Moodle "Центр Дистанційного навчання СНАУ" за ОК "Управління науковими проєктами" до початку нового навчального року згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ОНП відповідає вимогам критерію 7. Зокрема, наявна відповідність підкритеріям: 7.1 Наявні матеріально-технічні умови сприяють набуттю зазначених в ОНП компетентностей та ПРН; 7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів у рамках ОНП та дає можливість задовольнити їх потреби та інтереси; 7.4 СНАУ регулярно проводить опитування, має комфортну для здобувачів та якісну комунікацію з ними шляхом використання різноманітних актуальних соціальних мереж та безпосередньої залученості до індивідуальної освітньої траєкторії наукових керівників; 7.5 Для осіб з особливими потребами створені умови на високому рівні; 7.6 Політика врегулювання конфліктних ситуацій зрозуміла та чітка, що підтвердили всі залучені навчального процесу. Названі позитивні практики при аналізі діяльності СНАУ та відповідність вимогам вказаних підкритеріїв, дозволили ЕГ зробити висновок про відповідність ОНП рівню В за критерієм 7 із зауваженнями щодо підкритерію 7.2, які не є критичними та які можливо усунути впродовж поточного семестру.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

ЕГ встановлено, що СНАУ послідовно дотримується процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП, які визначені і регулюються “Положенням про освітні програми в СНАУ” (<http://surl.li/onmj>), згідно з яким, перегляд (удосконалення) ОНП здійснюється у формах оновлення або модернізації. Оновлення стосується усіх компонентів, окрім цілей і ПРН. Модернізація передбачає значні зміни в змісті ОНП та умовах її реалізації. ОНП переглядаються щороку. Забезпечення якості ОНП також регулюється “Положенням про систему забезпечення якості вищої освіти у СНАУ” (<http://surl.li/qttm>). Крім того, “Положення про інституційну структуру внутрішньої системи забезпечення якості освіти СНАУ” (<http://surl.li/ggsic>) унормовує функції гаранта, інших внутрішніх стейкхолдерів, розподіл їх відповідальності у системі внутрішнього забезпечення якості. Згідно з визначеними процедурами відбувається щорічний перегляд ОНП «Маркетинг», започаткованої у 2020 році (затверджена вченою радою СНАУ 25.05.2020, протокол №14, введена в дію з 01.09.2020 р.). Востаннє ОНП була переглянута і оновлена у 2023 р. відповідно до Стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, спеціальності 075 Маркетинг, і затверджена вченою радою СНАУ 27.03.2023, протокол №13, введена в дію з 01.09.2023р. наказом 171-К від 31.03.2023р. Всі редакції ОНП затверджені належним чином і розміщені на сайті СНАУ на сторінках аспірантури та докторантури (<http://surl.li/qtjek>) і кафедри маркетингу та логістики (<http://surl.li/qttxg>). Проекти ОНП розміщуються для публічного обговорення на сайті СНАУ за посиланням відділу аспірантури та докторантури (<http://surl.li/qtjek>), де надані контактні дані гаранта для подачі зауважень та пропозицій. Моніторинг ОНП проводиться шляхом опитування здобувачів щодо якості викладання навчальних дисциплін і якості ОНП. Результати опитування аспірантів доступні на сайті СНАУ (<http://surl.li/rkggs>). Проведення моніторингу ОНП через опитування визначається “Положенням про опитування стейкхолдерів освітньої діяльності у СНАУ” (<http://surl.li/kiwv>). Під час зустрічі гарант ОНП підкреслив, що процес обговорення і перегляду ОНП “Маркетинг” відбувається за участю робочої групи, до якої входять представники здобувачів, роботодавців та інших зацікавлених сторін. Рішення про необхідність перегляду ОНП та внесення змін затверджуються на засіданні Експертної ради роботодавців (стейкхолдерів). Інформація про обговорення ОНП, яке відбулося на кафедрі маркетингу і логістики у березні 2023 року за активною участю зовнішніх стейкхолдерів, включаючи роботодавців, академічну спільноту СНАУ, а також здобувачів, розміщена на сайті СНАУ (<http://surl.li/qssrv>) і в соціальних мережах (<http://surl.li/qttfe>). ЕГ засвідчено дотримання визначених у СНАУ процедур щодо розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП з урахуванням пропозицій стейкхолдерів.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Під час зустрічей ЕГ зі здобувачами та представниками студентського самоврядування було з'ясовано, що здобувачі залучаються до процедур забезпечення якості, зокрема до перегляду та вдосконалення ОНП, перш за все, через участь в опитуванні щодо якості викладання ОК і якості ОНП, які проводяться регулярно відділом якості освіти, ліцензування та акредитації та відділом аспірантури та докторантури. Результати опитування представлені на сайті СНАУ в розділі “Аспірантура. Анкетування” (<http://surl.li/rkggs>). Начальник відділу якості доповіла, що для більшого залучення студентів до вдосконалення ОП було створено Студентський комітет партнерства в забезпеченні якості освіти (<http://surl.li/ghhiq>). До складу комітету включені два аспіранти, рекомендовані Радою молодих вчених. Представники студентського самоврядування доповіли на зустрічі з ЕГ, що активно задіяні в забезпеченні якості освіти. Студентський ректор та заступник голови з наукової та навчальної роботи є членами Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СНАУ. Студентський декан, голова студентського профкому факультету та голова первинної профспілкової організації студентів та аспірантів входять до Вченої ради факультету, яка розглядає пропозиції та рекомендації щодо ОП. Студентські представники також є членами Вченої ради СНАУ, відіграючи важливу роль у прийнятті рішень про забезпечення якості. Також надходить зворотній зв'язок від здобувачів через звернення безпосередньо до відділу аспірантури та докторантури. Здобувачка

В.Колодяжна, яка є учасницею проєктної групи, під час зустрічі з ЕГ підтвердила, що регулярно бере участь в обговоренні ОНП, внесені нею пропозиції щодо вибіркового ОК були враховані при перегляді ОНП в редакції 2023р. Здобувачі брали участь в засіданні Експертної ради роботодавців при кафедрі маркетингу та логістики, протокол №4 від 15 березня 2023р. (<http://surl.li/qssrv>), а також в розширеному засіданні, яке було організоване кафедрою маркетингу та логістики 21.02.2024 р., де обговорювались пропозиції до ОНП “Маркетинг” (<http://surl.li/rkbkf>). За результатами обговорення вносяться відповідні зміни до ОНП, які будуть застосовуватися в наступному навчальному році. Цей процес забезпечує постійне оновлення та покращення ОП, з урахуванням потреб та очікувань здобувачів. Таким чином, ЕГ отримала підтвердження того, що при перегляді ОНП “Маркетинг” достатнім чином враховується думка здобувачів.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

За результатами вивчення відомостей про самооцінювання визначено, що в СНАУ створені Експертні ради роботодавців (<http://surl.li/jloh>), що сприяють удосконаленню ОНП шляхом надання експертних оцінок і рецензій на проєкт ОНП, які враховуються під час перегляду ОНП. Одним з основних роботодавців для здобувачів є сам університет, особливо в контексті підготовки аспірантів, які є потенційними кандидатами для науково-педагогічних кадрів. Під час зустрічей з гарантом і роботодавцями, ЕГ було з'ясовано, що роботодавці безпосередньо залучаються до перегляду ОНП та забезпечення якості через надання рецензій на ОНП; участь в роботі Експертної ради роботодавців при кафедрі маркетингу та логістики; особисті зустрічі з гарантом, зав. кафедри, НПП і здобувачами. Позитивні рецензії на ОНП “Маркетинг” надали директор ТОВ “Тірекс Юкрейн” В.Моїсеєнко, директор ТОВ “Агро Контур” Д.Устик. Рецензії розміщені на сайті СНАУ <http://surl.li/qssrv> і в системі Нацагентства. Роботодавці були залучені до обговорення проєкту ОНП 2023 р. (<http://surl.li/qssrv>). Зокрема, на засіданні Експертної ради роботодавців при кафедрі маркетингу та логістики від 15.03.2023р., протокол №4 (<http://surl.li/qtrpm>) були присутні заступник голови правління з маркетингу ТОВ “Натон” Д.Устик, директор ФГ “Батьківщина” В.Калініченко, директор ТОВ «ТІРЕКС ЮКРЕЙН» В.Моїсеєнко, начальник відділу маркетингу ТОВ “ВП “Полісан” С.Невесенко, директор регіонального офісу “Страхова компанія “ПЗУ Україна” Н.Іваницька. Згідно протоколу, на засіданні було обговорено внесені раніше стейкголдерами пропозиції щодо удосконалення ОНП. Під час зустрічі з роботодавцями було з'ясовано, що відповідно до рекомендацій Д.Устика, з переліку ВК було виключено “Глобальний маркетинг” і включено “Маркетинг органічної продукції”. Роботодавці також взяли участь в розширеному засіданні кафедри маркетингу та логістики 21.02.2024р. і в обговоренні ОНП “Маркетинг” (<http://surl.li/rkbkf>). Присутні на зустрічі з ЕГ роботодавці доповіли, що під час особистих зустрічей з гарантом ОНП, зав.кафедр, НПП висловлюють свої пропозиції щодо удосконалення ОНП відповідно до вимог ринку праці і сучасних тенденцій розвитку сфери маркетингу, а також підтвердили свою участь у обговоренні і перегляді ОНП і таким чином продемонстрували реальне залучення до здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості ОНП. Водночас ЕГ зауважила, що надані стейкголдерами під час обговорення ОНП “Маркетинг” пропозиції і висловлені зауваження не були задокументовані належним чином (які пропозиції отримано, що враховано і які пропозиції відхилено, аргументація), що ускладнює їх використання при удосконаленні ОНП.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

ЕГ під час вивчення відомостей про самооцінювання встановлено, що збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху та траєкторії працевлаштування випускників ОНП здійснюється в СНАУ в межах наукових шкіл та координується безпосередньо керівником наукової школи Данько Ю. “Маркетинг та конкурентоспроможність соціально-економічних систем в умовах сталого розвитку” (<http://surl.li/qtolv>). На керівника наукової школи покладені функції взаємодії з випускниками ОНП. Вони долучаються до наукових заходів, що проводяться в межах наукової школи та університету, проводять спільні дослідження, долучаються у якості роботодавців тощо. ЕГ зазначає, що за ОНП “Маркетинг” ще не було випуску, але в СНАУ існує механізм збирання інформації про кар'єрний шлях, підтримання взаємодії з випускниками ОНП і залучення їх до різних видів співпраці.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Забезпечення якості освіти в СНАУ регулюється “Положенням про систему забезпечення якості вищої освіти (систему внутрішнього забезпечення якості) СНАУ” (<http://surl.li/qttm>), “Положенням про Раду із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти” (<http://surl.li/ondfy>), “Положенням про інституційну структуру внутрішньої системи забезпечення якості освіти СНАУ” (<http://surl.li/ggsic>). ЕГ встановлено, що в СНАУ створена система забезпечення та контролю якості освітньої діяльності. Під час зустрічі начальник відділу якості освіти, ліцензування та акредитації розповіла, що спільно з відділом аспірантури та докторантури здійснюється моніторинг рівня задоволеності здобувачів, якості ОНП і якості викладання навчальних дисциплін у формі опитувань. ЕГ під час зустрічі зі здобувачами з'ясувала, що незадоволених освітнім процесом за ОНП не було. Зауваження і побажання з удосконалення освітнього процесу за ОНП переважно виявляються за допомогою опитувань здобувачів, звіти розміщені на сайті СНАУ (<http://surl.li/rkggs>). За результатами опитування, яке проводилось у жовтні 2023 р.,

здобувачі висловили задоволеність навчанням і якістю освіти. За результатами вивчення відомостей про самооцінювання та зустрічей з гарантом і начальником відділу якості ЄГ встановила, що обговорення і аналіз результатів опитування здійснюється згідно “Положення про опитування стейкхолдерів”, на рівнях: кафедра (викладачі), проєктна група; факультет; університет. Результати опитувань розглядаються Радою з якості освітньої діяльності (<http://surl.li/qttmi>) і враховуються для удосконалення навчального процесу в цілому, та зокрема за ОНП “Маркетинг”. З метою вчасного виявлення і усунення недоліків відділ якості освіти проводить внутрішній аудит ОНП, за результатами якого Рада із забезпечення якості... здійснює розгляд аналітичних звітів ОНП. Зокрема, аналітичний звіт ОНП “Маркетинг” був розглянутий 25.12.2023р., протокол №3 (<http://surl.li/rkgro>), засвідчено відповідність ОНП вимогам внутрішньої системи забезпечення якості, в дод. 5 до протоколу №3 надані рекомендації щодо розвитку і удосконалення ОНП. Рішення Ради розміщені на сайті СНАУ (<http://surl.li/ejgwf>). В СНАУ розроблено План розвитку системи ВЗЯО на 2021-2025 рр. (<http://surl.li/qttpw>). Під час зустрічей ЄГ отримала підтвердження того, що на ОНП “Маркетинг” здійснюються необхідні заходи із забезпечення якості освіти, а система забезпечення якості СНАУ вчасно реагує на виявлені недоліки в ОНП та/або освітній діяльності.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація ОНП “Маркетинг” в СНАУ проводиться вперше. Під час зустрічей ЄГ з гарантом ОНП було з’ясовано, що результати акредитацій ОП обговорюються на засіданнях Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти. Крім того, зав. кафедри маркетингу та логістики проінформувала ЄГ, що зауваження та пропозиції, сформульовані під час акредитації ОП першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 075 “Маркетинг” обговорювалися на засіданні кафедри і враховуються під час перегляду та вдосконалення ОНП “Маркетинг” третього (освітньо-наукового) рівня.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Під час візиту ЄГ пересвідчилася, що політика СНАУ у сфері забезпечення якості освіти розроблена у відповідності до Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) (<http://surl.li/qtjoh>). За результатами вивчення відомостей про СО та зустрічі з начальником відділу якості освіти ЄГ встановила, що система забезпечення якості освіти в СНАУ функціонує на трьох рівнях: на рівні кафедр: освітній процес – контроль діяльності викладачів, обговорення та прийняття рішень на засіданнях кафедр; на науково-навчальному рівні контроль роботи кафедр, обговорення та прийняття рішень на засіданнях Вченої ради СНАУ; на рівні ЗВО – моніторинг виконання прийнятих рішень, що здійснюється відділом якості освіти. СНАУ співпрацює за проєктом ACADEMIC IQ (<http://surl.li/hfow>), який обумовлює самоаналіз системи внутрішнього забезпечення якості, спрямований на удосконалення та оптимізацію внутрішніх процесів та процедур. Формування системи внутрішнього забезпечення якості здійснюється відповідно з “Положенням про систему забезпечення якості вищої освіти (систему внутрішнього забезпечення якості) СНАУ” (<http://surl.li/qttm>), “Положенням про Раду із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти” (<http://surl.li/ondfy>), “Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ” (<http://surl.li/anhlt>), Стратегією розвитку СНАУ на 2021-2025 роки (<http://surl.li/rjzuc>). Начальник відділу якості освіти, ліцензування та акредитації на зустрічі з ЄГ наголосила, що Положення про інституційну структуру внутрішньої системи забезпечення якості освіти СНАУ (<http://surl.li/ggsic>) визначає закріплення функцій за усіма внутрішніми стейкхолдерами і чітко унормовує розподіл їх відповідальності у системі внутрішнього забезпечення якості. Гарант ОНП та заступник декана із забезпечення якості освіти регулярно проводять заходи для ознайомлення академічної спільноти з актуальними трендами у сфері забезпечення якості у СНАУ. Учасники академічної спільноти є членами Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, та Методичної ради СНАУ. Здобувачі, зокрема аспіранти, беруть участь у процесах забезпечення якості через Студентський комітет партнерства в забезпеченні якості освіти (<http://surl.li/ghhiq>). Науково-координаційна рада здійснює щорічний моніторинг виконання індивідуальних планів аспірантів та докторантів. Завдяки широкому залученню підрозділів і учасників навчального процесу до забезпечення якості освіти можна стверджувати, що у СНАУ на теперішній час сформована культура якості, яка сприяє розвитку ОНП “Маркетинг” та освітній і науковій діяльності за цією програмою. Зустрічі ЄГ з НПП, адміністративним персоналом, здобувачами, представниками студентського самоврядування і роботодавцями показали, що спрямованість на удосконалення культури якості усвідомлюється всіма учасниками освітнього процесу і реалізується через їх залучення і активну участь у процесах і процедурах внутрішнього забезпечення якості.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

В СНАУ створено Експертну раду роботодавців при кафедрі маркетингу та логістики, яка залучена до обговорення ОНП “Маркетинг”, в т.ч. на розширених засіданнях кафедри за участю НПП, роботодавців, здобувачів, представників академічної спільноти ЗВО України. Після обговорення пропозиції впроваджуються в освітній

процес. Створений механізм вчасного виявлення і усунення недоліків в освітній діяльності, який включає: обговорення результатів опитувань здобувачів; внутрішній аудит ОНП; розгляд аналітичних звітів ОНП Радою із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти; прийняття відповідних рішень Вченою радою. Сформована в СНАУ культура якості сприяє постійному розвитку ОНП “Маркетинг” та освітньої діяльності за цією програмою.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкі сторони: надані стейкхолдерами під час обговорення ОНП “Маркетинг” пропозиції і висловлені зауваження не задокументовані належним чином (які пропозиції отримано, що враховано і які пропозиції відхилено, аргументація) та не оприлюднені, що ускладнює їх використання при удосконаленні ОНП. Рекомендації: групі забезпечення ОНП “Маркетинг” фіксувати належним чином надані стейкхолдерами під час обговорення ОНП пропозиції і висловлені зауваження та узагальнювати їх для наступного перегляду ОНП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Враховуючи сильні сторони і позитивні практики ОНП, зокрема: широке залучення стейкхолдерів до обговорення ОНП на засіданнях Експертної ради роботодавців при кафедрі маркетингу та логістики, на розширених засіданнях кафедри, та впровадження пропозицій в освітній процес; впровадження механізму виявлення і усунення недоліків в освітній діяльності; наявність сформованої в СНАУ культури якості, можна зробити висновок, що ОНП “Маркетинг” та освітня діяльність за цією ОНП відповідають Критерію 8.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов’язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедури, які регулюють права та обов’язки учасників освітнього процесу визначаються нормативними документами СНАУ та оприлюднені на офіційному сайті за посиланням (<http://surl.li/kiam>): Статуту СНАУ (<http://surl.li/ejfmnb>); Колективного договору (<http://surl.li/ksqds>) та змін до нього (<http://surl.li/qttwk>) та Правилами внутрішнього трудового розпорядку СНАУ; Положення про організацію освітнього процесу в СНАУ (<http://surl.li/fnhwc>); Кодексом академічної етики (<http://surl.li/ksth>). Повна інформація про нормативне забезпечення всіх сфер діяльності СНАУ оприлюднено на офіційному сайті (<http://surl.li/kiam>). Також, на сайті СНАУ є опція “портал” де розміщується актуальна інформація щодо розкладу для студентів, викладачів, електронні журнали, розподіл аудиторного фонду, тощо. Вхід до порталу для авторизованих користувачів. Під час онлайн-зустрічей зі здобувачами даної ОНП отримано підтвердження щодо доступності інформації необхідної для формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти, а також детального інформування, зокрема через сайт СНАУ, про можливості для їх професійного розвитку. Також під час даної онлайн-зустрічі отримано інформацію прозорості процедури ознайомлення здобувачів з силабусами ОК та методичним забезпеченням відповідних дисциплін на платформі Moodle. З іншого боку, НПП мають можливість отримувати інформацію щодо програм професійного розвитку, можливостей міжнародної співпраці та участі в проектах різного рівня. ЕГ зазначає, що на офіційному сайті наявна застаріла інформація, зокрема: рішення вченої ради СНАУ не оприлюднюються з 2020 р., інформація щодо НДР не оновлювалась з 2022 р., відсутня інформація про діяльність Ради молодих вчених, що суперечить вимогам Закону України “Про вищу освіту” ст.79.п.1 (<http://surl.li/jhtp>).

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Проект ОНП на 2024 рік на сторінці кафедри у вкладці “обговорення освітніх програм 2024” (<http://surl.li/rlwtt>). Для збору відгуків та ідей від зацікавлених сторін (стейкхолдерів), всі деталі про проекти ОНП або можливі зміни до них викладені на офіційному сайті СНАУ за посиланням відділу аспірантури та докторантури (<http://surl.li/qtjek>) та на сайті кафедри маркетингу та логістики (<http://surl.li/qttgx>; <http://surl.li/qssrr>).

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

СНАУ оприлюднює на офіційному сайті інформацію про зміст ОНП на сторінці відділу аспірантури та докторантури (<http://surl.li/qtjek>) та на сторінці кафедри маркетингу та логістики (<http://surl.li/qttxg>) офіційного сайту для всіх зацікавлених осіб та суспільства. Зокрема, на вебресурсах опубліковано: 1) опис ОНП, який відображає ключові її складові, фокус та особливості ОНП; 2) силабуси обов'язкових (<http://surl.li/qtufe>) та вибіркових дисциплін, процедури вибору (<http://surl.li/qsswu>).

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Сильних сторін не виявлено. Загальна відповідність критерію в цілому.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Слабкі сторони: наявні застаріла інформація про рішення вченої ради СНАУ, НДР. Рекомендації: своєчасно оприлюднювати рішення вченої ради на офіційному сайті університету. Слабкі сторони: відсутня інформація про діяльність ради молодих вчених СНАУ. Рекомендації: оприлюднювати та популяризувати діяльність ради молодих вчених.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Загалом ОНП відповідає вимогам Критерію 9, відповідна оцінка відображає всю цілісність встановлених релевантних фактів (у відкритому доступі знаходиться нормативна база забезпечення освітнього процесу; розклад навчальних занять; графіки консультацій; поточна інформація щодо проектної діяльності; Положень, змін та проектів ОНП тощо; Правила та вимоги до вступу). Потребує актуалізації на офіційному сайті поточна інформація щодо діяльності вченої ради СНАУ, ради молодих вчених.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Детальне вивчення змісту ОНП, ознайомлення з тематикою дисертацій здобувачів, показали, що підготовка до дослідницької та викладацької діяльності здійснюється завдяки досягненню ПРН (загальною кількістю 12) за обов'язковими ОК та посилюється вибірконими ОК. Усі ОК ОНП відповідають науковим інтересам аспірантів спеціальності 075 "Маркетинг", з якої і виконуються їх дослідження, а також забезпечуються методологічні, дослідницькі, викладацькі та мовні компетентності (8 ЗК та 11 СК спеціальності). Перелік затверджених тем наукових досліджень (кваліфікаційних/дисертаційних робіт) здобувачів за даною ОНП та затверджених наукових керівників (<http://surl.li/qtuhn>). Практично кожна тема охоплює питання, які висвітлюються в ОК5,6,14. До науково-дослідницької діяльності здобувачів готує вивчення ОК1,3,4,10. Опанування методикою проведення наукових досліджень та їх презентацією сприяє ОК2,7,9. Мовні навички набуваються за рахунок ОК11,12. До викладацької діяльності готує вивчення ОК8 та ОК13 (підкритерій 2.5). Спілкування зі здобувачами підтвердило кореляцію обраних ними ОК з тематикою їх досліджень (наприклад, Колодяжна В. обрала "Маркетинг крафтових (нішевих продуктів) тема дисертації "Маркетинговий механізм конкурентоспроможності крафтового виробництва регіону"; "дисципліну вільного змісту", яку формують спільно здобувачі з науковими керівниками, так, Гуцал Т. запропонувала ОК "Управління ланцюгами поставок органічної продукції" тема дисертації "Маркетингове

управління ланцюгами поставок аграрної продукції”; Вакулішина І. запропонувала ОК “Маркетинг в глобальних середовищах бізнесу” тема дисертації “Формування маркетингової товарної стратегії підприємств в умовах глобалізації бізнесу”). Окремі вибіркові ОК частково відповідають науковим інтересам здобувачів та наявні в бакалаврських та магістерських програмах (підкритерій 2.4). В обов’язкових ОК передбачено опанування та розвиток дослідницьких навичок ОК1, 4,10. Завдяки активній участі НПП у міжнародних проєктах (Скляр І. підвищує кваліфікацію як стипендіат Advance HE (<http://surl.li/qtufm>) за програмою PGCAP у Plymouth Marjon University (<http://surl.li/qtufq>), в ОНП враховано британський досвід розвитку викладацьких компетентностей відповідно до UK Professional Standards Framework (PSF) (<http://surl.li/qtudm>). Розвиток дослідницьких компетентностей, що визначено в індивідуальному науковому плані роботи здобувача та оцінюються що пів року на засіданні кафедри маркетингу та логістики (такий порядок підтверджено здобувачами при спілкуванні з ЕГ).

2. Наукова діяльність аспірантів (ад’юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

Об’єктом теоретичного вмісту предметної області, як зазначено в ОНП, є “сучасні маркетингові концепції управління бізнесом; понятійно-категоріальний апарат, принципи, функції, концепції маркетингу та їх історичні передумови; специфіка діяльності ринкових суб’єктів у різних сферах та на різних типах ринків; зміст маркетингової діяльності, розроблення маркетингових стратегій та формування управлінських рішень у сфері маркетингу”. В процесі акредитації ЕГ отримано підтвердження кореляції наукової діяльності здобувачів вищої освіти ОНП з напрямками досліджень їх наукових керівників. Темі наукових досліджень здобувачів обговорюються з науковими керівниками та затверджуються на засіданні: кафедри, Вченої ради факультету, науково-координаційної ради та затверджуються Вченою радою СНАУ, що було підтверджено при спілкуванні як з Гарантом ОНП, НПП та завідувачкою аспірантури та докторантури. На підставі зіставлення інформації про тематику наукових напрямів здобувачів з науковими напрямками керівників (<http://surl.li/qtuhn>) ЕГ встановлено їх повну відповідність. Наукові керівники мають значну кількість наукових публікацій, монографій, навчально-методичних публікацій (<http://surl.li/qstqa>). Крім того, здобувачі долучаються до виконання НДР кафедри (<http://surl.li/qstpd>, <http://surl.li/qtuhv>), в т.ч. госпдоговірних (відповідь на запит ЕГ доданий в систему НАЗЯВО), що було підтверджено при спілкуванні з НПП, гарантом та здобувачами. На запит ЕГ було додано уточнюючу інформацію щодо залучення здобувачів до НДР кафедри, яку підтверджено при спілкуванні з відповідними фокус-групами (підкритерій 4.3): “Стратегічне управління логістичною діяльністю аграрних підприємств” (державний реєстраційний номер 0121U113074, 2021-2025 рр.) здобувач Білогубець О.; “Управління конкурентоспроможністю підприємств на засадах інноваційного маркетингу» (номер державної реєстрації 0119U100250, 2019-2021 рр.) Колодязна В. та ін. На кафедрі маркетингу та логістики започатковано наукову школу “Маркетинг та конкурентоспроможність соціально-економічних систем в умовах сталого розвитку”, засновником і керівником якої є Данько Ю.І. – гарант ОНП Маркетинг (<http://surl.li/qttolv>) яка підтримується НДР, що передбачає дотичність напрямів досліджень здобувачів і керівників, що постійно аналізується та оприлюднюється на сайті (<http://surl.li/qttgw>).

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад’юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Під час роботи в СНАУ ЕГ мала змогу переконатися, що здобувачі вищої освіти мають вільний доступ до навчальних лабораторій, мережі Інтернет, наукової літератури в бібліотеці СНАУ (у т.ч. із дистанційним доступом), наукометричних баз Scopus і WoS, бібліотеки Science Direct (в межах національної підписки за IP адресою СНАУ), чим забезпечується можливість проведення наукових досліджень аспірантів. У межах ОНП для апробації результатів наукових досліджень здобувачів: видається науковий фаховий журнал категорії Б “Вісник Сумського національного аграрного університету” (<http://surl.li/qtula>); щорічно проводиться Міжнародна науково-практична конференція “Маркетинг та конкурентоспроможність соціально-економічних систем в умовах сталого розвитку” (<http://surl.li/ptrfy>) та Щорічна науково-практична конференція аспірантів та студентів СНАУ (<http://surl.li/qtulq>). Два рази на рік аспіранти презентують результати досліджень (піврічні та річні атестації) та засіданні кафедри. Під час зустрічі із роботодавцями всі присутні засвідчили, що мають тісну багаторічну співпрацю із СНАУ, у тому числі з аспірантами у рамках спільних наукових досліджень, публікації у наукових журналах тощо. Підготовці здобувачів до наукової діяльності сприяє їх долучення до знайомства з відомими практиками, зокрема в рамках проєкту Жан Моне “Європеїзація докторських студій відповідно до інноваційних принципів підготовки докторів філософії в Європі: разом до спільного майбутнього” (<http://surl.li/rlwzj>).

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад’юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

Під час проведення акредитації проректором з наукової та міжнародної діяльності Ю.Данько, було зазначено, що СНАУ постійно нарощує міжнародні партнерські зв’язки, долучає викладачів та здобувачів до міжнародних проєктів та різних програм. На сьогодні міжнародне співробітництво в СНАУ реалізується в межах співробітництва з 26 країнами, серед яких Польща, Казахстан, Азербайджан, Чехія, Китай та інші, через укладання договорів про

співпрацю (<http://surl.li/evcyn>). СНАУ забезпечує здобувачів можливістю брати участь в програмах академічної мобільності ERA3МУС ICM 171 в Чеському університеті природничих наук, Університеті Барселони, Університеті Вайєнштефан, Академії прикладних наук Нісі, Університеті Ондокуз, Університеті Ататюрка, Університеті Афйон, Університеті Хітіт (<http://surl.li/nabrw>). ЕГ зазначає, що під час зустрічей з НПП та здобувачами, було підтверджено участь аспірантів в програмах, зокрема аспірантка В.О. Колодяжна брала участь у Літній Школі та Навчальному турі, що організовані Чеським університетом природничих наук, м.Прага для представників університетів консорціуму в рамках проєкту “Підвищення потенціалу аспірантів для якісного дослідження в Україні” (серпень-грудень 2022) (<http://surl.li/qsthr>). Інших прикладів участі в міжнародних проєктах серед здобувачів немає. Здобувачі також беруть участь у міжнародних науково-практичних конференціях (Петренко О. “Цифрова трансформація та діджитал технології для сталого розвитку всіх галузей сучасної освіти, науки й практики”, Гуцал Т. “Розвиток наукової думки постіндустріального суспільства: сучасний дискурс”, Самофалов Д. “Світовий досвід використання інноваційних технологій в ягідництві та перспективи розвитку ягідництва в Україні”), та у дослідницьких проєктах, за результатами яких публікують тези, статті, монографії, наприклад Lytovchenko L., Briukhovych D.(2022). Peculiarities of managing the economic behavior of enterprises producing oil crops. Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology, 7(4),140–144.; Вакулішина І.М. Поняття товару у концепціях управління маркетингом. Вісник СНАУ. Серія “Економіка і менеджмент”. Вип.1(97), 2024.С.15-19; в рамках проєкту “Маркетингове забезпечення ринку агропродовольчої продукції в умовах сталого розвитку” - Колодяжна В. (2023). Маркетинговий аналіз вітчизняного ринку крафтової аграрної продукції. Bulletin of Sumy National Agrarian University, (1(93)), 22-27; в рамках проєкту “Розширення формальних можливостей працевлаштування через розвиток зеленого та крафтового туризму в межах Туристичного трикутника Сумщини”; Kamal R., Rani I., Bliumska-Danko K., Plishyvyu V., Plishyvyu E., Reznik N.P. (2024). Use Social Media and Employer Branding to Reach Online Shoppers of Generation Z In: Khamis R., Buallay A.(eds) AI in Business: Opportunities and Limitations. Studies in Systems, Decision and Control, vol 515. Springer, Cham.(SCOPUS) в рамках проєкту “Розробка маркетингових інструментів розвитку підприємств пакувальної індустрії” та інші.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Наукові керівники аспірантів активно беруть участь в дослідницьких проєктах як керівники і співвиконавці. На запит ЕГ було отримано вичерпну інформацію щодо участі НПП і аспірантів в науково-дослідницьких проєктах і переліки наукових публікацій за кожним проєктом. Також ЕГ вивчила інформацію, яка міститься у відомостях про СО і на сайті СНАУ (<http://surl.li/qtugw>). Так, Ю.Данько, К.Блюмська-Данько, О.Ніфатова протягом 2019-2022 рр. були виконавцями прикладної теми на замовлення МОН “Управління конкурентоспроможністю підприємств на засадах інноваційного маркетингу” (<http://surl.li/qtuoq>) разом з аспіранткою В. Колодяжною, зараз є виконавцями спільного українсько-литовського наукового проєкту “Розвиток органічного землеробства: збереження біорізноманіття та подолання наслідків екоциду” (<http://surl.li/qstqz>). Наукові керівники аспірантів залучені до виконання НДР за ініціативою кафедри: “Маркетингове забезпечення ринку агропродовольчої продукції в умовах сталого розвитку” (2021-2025), керівник М.Лищенко; “Стратегічне управління логістичною діяльністю аграрних підприємств” (2021-2025), керівник Н.Макаренко, співвиконавці М.Лищенко, В.Муштай, В.Макарова, аспірант О.Білогубець; держбюджетні теми: “Розробка маркетингових інструментів розвитку підприємств пакувальної галузі” (керівник Ю.Данько, співвиконавці К.Блюмська-Данько, аспіранти Б.Плішивий, Є.Плішивий); “Розробка маркетингової стратегії підприємства” (керівник М. Лищенко, співвиконавці Н.Макаренко, В.Муштай, В.Макарова, аспіранти Ю.Ус, Є.Ус.); “Управління логістичною діяльністю на підприємствах аграрного сектору” (керівник Н. Макаренко, співвиконавець аспірант Білогубець О.) та ін. Майже всі наукові керівники долучені до виконання госпдоповідних тем на замовлення господарюючих суб’єктів: “Маркетингове забезпечення ринку агропродовольчої продукції в умовах сталого розвитку” (керівник М.Лищенко); “Стратегічне управління логістичною діяльністю аграрних підприємств” (керівник Н. Макаренко); та ін. (<http://surl.li/qtuoz>). Керівники аспірантів Ю.Данько, М. Лищенко, О. Ніфатова, К. Блюмська-Данько виконують міжнародні грантові проєкти Жан Моне “Удосконалення освітнього контенту з органічного землеробства в Україні відповідно до Плану дій ЄС 2023-2026”, в якому також задіяні аспіранти Д. Самофалов і Д. Брюхович; “Європеїзація докторських студій відповідно до інноваційних принципів підготовки докторів” 2022-2025, “Продуктування та поширення ідей циркулярної економіки відповідно до Плану дій ЄС” 2020-2022 та ін. За результатами дослідницьких проєктів наукові керівники і аспіранти публікують статті у фахових виданнях України і зарубіжних країн, в т.ч. в тих, що індексуються в базах Scopus, WoS, монографії, у т.ч. за кордоном (<http://surl.li/qtuph>, <http://surl.li/qstqa>). ЕГ констатує, що наукові керівники аспірантів є постійними виконавцями науково-дослідних проєктів, тематика яких відповідає напрямам дисертаційних робіт аспірантів. Результати проєктів регулярно публікуються та впроваджуються.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад’юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

За результатами ознайомлення з відомостями про самооцінювання і документів, які розміщені на сайті СНАУ, ЕГ підсумовує, що СНАУ є учасником міжнародних проєктів, які орієнтовані на розвиток культури якості та АД, зокрема проєкту “Academic IQ” (<http://surl.li/aokij>). Дотримання АД у діяльності наукових керівників та аспірантів забезпечується положеннями Кодексу академічної доброчесності (<http://surl.li/khyi>) та Кодексу академічної етики (<http://surl.li/mdrzd>) і реалізується відповідно до “Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність” (<http://surl.li/aletj>). Гарант ОНП, зав. відділу аспірантури і докторантури доповіли, що всі рукописи монографій і статей, поданих до публікування у редколегії наукових періодичних видань СНАУ, а також

рукописи дисертацій проходять перевірку на наявність текстових запозичень, для чого використовується сервіс Unichек та програмний продукт StrikePlagiarism.com. Це твердження також втілено в названих вище нормативних документах. Водночас ЕГ не отримала задовільної відповіді на питання, яким чином забезпечується дотримання академічної доброчесності аспірантами і науковими керівниками в наукових публікаціях, поданих до наукових періодичних видань за межами СНАУ. Для ознайомлення аспірантів з політикою щодо АД у СНАУ проводяться відкриті лекції, викладається дисципліна “Організація підготовки наукових публікацій та написання дисертації”. Під час зустрічі з ЕГ здобувачі доповіли, що вони поінформовані про перевірку наукових робіт на відсутність текстових запозичень. Для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення АД визначено процедури наукового керівництва з урахуванням вимог АД, відбувається щорічний перегляд роботи наукових керівників, нормативними документами передбачено позбавлення права на наукове керівництво. Дозвіл на здійснення наукового керівництва аспірантами обговорюється на засіданні кафедри, проходить схвалення Науково-методичною радою факультету економіки і менеджменту та Науково-координаційною радою СНАУ, і далі затверджується рішенням Вченої ради СНАУ. Кодексом АД (<http://surl.li/qtjou>) викладені норми дотримання професійної етики та АД НПП (п.3.1), здобувачами (п. 3.2); встановлено відповідальність за порушення норм АД (п.5), включаючи позбавлення наукового ступеня (вченого звання) та можливості наукового керівництва. У випадку підтвердженого факту порушення АД науковим керівником, він позбавляється права на наукове керівництво роботою аспіранта Вченою радою СНАУ. При спілкуванні ЕГ з НПП та здобувачами визначено, що в СНАУ забезпечується дотримання принципів АД у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Активна участь НПП у міжнародних грантових програмах.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Слабкі сторони: до участі у міжнародних проєктах не залучено здобувачів. Рекомендації: починаючи з прописання проєктних пропозицій і до завершення роботи над проєктами різних рівнів залучати здобувачів. Слабкі сторони: відсутні ефективні практики, які забезпечують контроль дотримання академічної доброчесності аспірантами в наукових публікаціях, поданих до наукових періодичних видань за межами СНАУ. Рекомендації: запровадити практику перевірки на наявність академічного плагіату всіх публікацій аспірантів за тематикою дисертаційного дослідження, зокрема тих, що подаються до публікації у наукових виданнях за межами СНАУ.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

ОНП в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за даним критерієм. ЕГ оцінює дану ОНП за критерієм 10 на рівні В при наявності недоліків, що не є суттєвими. Рекомендовано долучати здобувачів до написання грантових пропозицій та заявок на участь в міжнародних наукових проєктах, здійснювати перевірку наукових робіт аспірантів, які подаються до публікації у наукових виданнях за межами СНАУ, на коректність посилань та наявність академічного плагіату.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Під час акредитації для роботи ЕГ в СНАУ було створено всі умови, чому сприяла атмосфера відкритості, професійного та відповідального ставлення до освітнього процесу та розуміння принципів та важливості проведення акредитації з боку не лише адміністративного персоналу та НПП, але і роботодавців. Оформлення нормативних положень, які забезпечують освітньо-наукову діяльність вимагають уваги щодо їх технічного оформлення, дотримання єдиних вимог та стандарту до формування текстових документів. Гарант та весь академічний персонал

виявили щире бажання дослуховуватися до рекомендацій ЕГ задля забезпечення якості освітнього процесу. Всі документи, по які ЕГ звернулась до Гаранта на Запит, було своєчасно надано в повному обсязі.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Забарна Елеонора Миколаївна

Члени експертної групи

Тараненко Ірина Всеволодівна

Шинкевич Денис Костянтинович